

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

Esitysgrafiikkaohjelmistojen käyttö kauneudenhoitoalalla

Aikio, Ella

2014 Laurea Tikkurila

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Tikkurila

Esitysgrafiikkaohjelmistojen käyttö kauneudenhoitoalalla

Ella Aikio
Kauneudenhoitoala
Opinnäytetyö
Maaliskuu, 2014

Ella Aikio

Esitysgrafiikkaohjelmistojen käyttö kauneudenhoitoalalla

Vuosi 2014 Sivumäärä 37

Erialaisten esitysten pitäminen on nykyään merkittävä osa työelämää, eikä kauneudenhoitoala ole poikkeus. Opinnäytetyön tavoitteena oli tehdä Laurean kauneudenhoitoalan koulutusohjelmalle selvitys eri esitysgrafiikkaohjelmista ja pohtia visuaalisuutta kauneudenhoitoalalla. Opinnäytetyön toiminnallinen osuus on Prezi-esitys, joka neuvoo estenomiopiskelijoita paremman esityksen tekoon.

Esitys on vuorovaikutusta yleisön kanssa ja tätä taitoa voi harjoittaa kokemusten kautta. Tärkeintä hyvässä esityksessä on huolellinen valmistautuminen ja ydinsanoman viestittäminen yleisölle. Esiintyjän ulkonäkö ja olemus ovat osa esiintymistä. Ulkonäöstä huolehtiminen voi parantaa esiintyjän itsevarmuutta ja tämän takia myös kauneudenhoito liittyy esiintymiseen. Esitysgrafiikka on yhtä kuin diaesitys, joka on vakiintunut PowerPoint-ohjelmistolla tehtäväksi sen yleisyyden vuoksi. Diaesityksen laatu tukee esityksen visuaalista havainnollistamista. Internetissä toimiva Prezi-esitysgrafiikkaohjelmisto antaa perinteiselle PowerPointille luovan ja uudenaikaisen vaihtoehdon. Koska kuvien käyttö diaesityksissä on tärkeä osa havainnollistamista, myös kuvien tekijänoikeuksien ymmärtäminen kuuluu esitystaitoihin.

Kauneudenhoitoalalla esteettisyys on tärkeää, joten alan esitysten on oltava visuaalisesti vaikuttavia. Visuaalisesti miellyttävässä esityksessä korostuu hyvä esitysgrafiikka sekä osaltaan esiintyjän ulkonäkö. Esiintymistaitojen harjoittelu vaikuttaa esiintyjän itsevarmuuteen, parantaa yleisiä kommunikaatiotaitoja ja vahvistaa ammattiosaamista kauneudenhoitoalalla.

Ella Aikio

Using presentation graphics software in the beauty industry

Year	2014	Pages	37
------	------	-------	----

Giving various presentations is a significant part of the working life nowadays and the beauty industry is not an exception. The aim of the thesis was to provide a report of different presentation graphics software to Laurea's Degree Programme in Beauty and Cosmetics and to reflect on visuality in the beauty industry. The functional part of the thesis is a Prezi presentation which gives advice to the students of Beauty and Cosmetics on making a better presentation.

A presentation is interaction with the audience and this is a skill that can be trained through experience. The most important thing in a good presentation is careful preparation and delivering the core message to the audience. The presenter's appearance is a part of the presentation. Taking care of one's appearance can boost the presenter's confidence and this is why beauty care is related to giving a presentation. Presentation graphics is equivalent to a slide show, which is established to be made with PowerPoint because of its frequency. The quality of the slide show supports the visual illustration of the presentation. An Internet based Prezi presentation graphics software gives a creative and up-to-date alternative to the traditional PowerPoint. Because the usage of images in a slide show is an important part of illustrating the understanding about the copyrights of images is a presentation skill.

Aesthetics is important in the beauty industry so the presentations of the field must be visually effective. In a visually pleasant presentation good presentation graphics is emphasized as well as partly the presenter's appearance. Practising presentation skills has an effect on presenter's confidence, it improves general communication skills and reinforces professional skills in the beauty industry.

Keywords: presentation graphics, visuality, beauty industry, PowerPoint

Sisällys

1	Johdanto	6
2	Esitys on vuorovaikutusta	7
3	Esityksen osa-alueet	7
3.1	Valmistautuminen	7
3.1.1	Esityksen tavoite	8
3.1.2	Yleisöanalyysi	8
3.2	Esiintyjän taidot	9
3.2.1	Esiintyjän ulkonäkö ja itsevarmuus	9
3.2.2	Uskottavuus	10
3.2.3	Esiintymisjännitys	11
3.3	Mieleenpainuva esitys	11
3.3.1	Havainnollistaminen	11
3.3.2	Oppimistyyli ja muistaminen	12
4	Esitysgrafiikka	13
4.1	Apuvälineiden käyttö	13
4.1.1	Miksi tehdä diaesitys?	14
4.1.2	Diaesityksen teko käytännössä	14
4.1.3	PowerPoint-kooma	18
4.2	Esitysgrafiikkaohjelmistot	18
4.2.1	PowerPoint	19
4.2.2	Prezi	19
4.2.3	Google Docs	21
4.2.4	Muut esitysgrafiikkaohjelmistot	22
5	Tekijänoikeus	22
5.1	Creative Commons -lisenssi	24
5.2	Kuvien käyttöoikeudet diaesityksissä	25
6	Esiintyminen kauneudenhoitoalalla	26
6.1	Visuaalisuus kauneudenhoitoalan esityksissä	26
6.2	Estenomikoulutuksen esitykset	27
6.3	Työelämän esitykset	28
7	Opinnäytetyön digitaalinen aineisto	30
8	Pohdinta	30
	Lähteet	32
	Kuvat	35
	Kuviot	36
	Taulukot	37

1 Johdanto

Esitysten pito kouluissa ja työelämässä on nykyään rutiinia. Myös kauneudenhoitoalalla, esimerkiksi koulutuksissa ja myyntityössä, esitykset ovat välttämättömiä. Laurean estenomiien koulutusohjelmassa esitysten pito kuuluu usean opintojakson suorituksiin. Myös alan opettajien pääsääntöinen opetustyyli on esitysmuotoinen ja sisältää yleensä kaikille tutun PowerPoint-diaesityksen.

Ulkonäköön keskittyvän alan esityksissä korostuu visuaalisuus, joka välittyy tavallisesti esitysgraafiikasta. Esitysgraafiikkaohjelmistojen käyttö, toisin sanoen diaesitykset, kuuluvat nykypäivän esityksiin. Näiden ohjelmistojen hallinta kertoo mm. henkilön tai yrityksen visuaalisista kyvyistä. Visuaalisia taitoja arvostetaan kauneudenhoitoalalla, koska esteettisyyttä arvioidaan näköaistin avulla. Visuaalinen esitys toimii myös havainnollistavana tekijänä ja näin ollen helpottaa viestin ymmärrettävyyttä ja vastaanottamista.

Tämä opinnäytetyö on selvitys esitysgraafiikkaohjelmista ja kuinka ne linkittyvät kauneudenhoitoalan visuaalisuuteen. Työn tarkoituksena on selvittää, mitä vaihtoehtoja on olemassa perinteiselle PowerPoint-esitysohjelmistolle ja minkälaiset mahdollisuudet alan opiskelijoilla on niitä käyttäen. Opinnäytetyön tavoitteena on päivittää opettajien sekä oppilaiden osaamista esitystekniikoiden käytössä. Tietoteknillinen aihe mahdollistaa myös digitaalisen aineiston luomisen.

Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Tikkurilan Laurean kauneudenhoitoalan koulutusohjelma. Opinnäytetyön aihe perustuu koulutusohjelman opettajien kokemaan tarpeeseen, liittyen koulutukseen sisältyviin esityksiin. Koulutusohjelman toiveena uusien esitystekniikoiden esittelyn lisäksi, on pohtia visuaalisuutta kauneudenhoitoalalla. Toivelähtöisenä työnä opinnäytetyö on hyödyllinen, kun siitä on tulevaisuudessa jotain konkreettista apua esitysten pitämiseen koulutusohjelmassa ja myöhemmin kauneudenhoitoalan opiskelijoille työelämässä.

Opinnäytetyö koostuu teoriaosuudesta, esitysgraafiikkaohjelmien esittelystä ja toiminnallisesta työstä. Teoreettinen viitekehys käsittelee esityksen piirteitä painottaen visuaalisia elementtejä sekä esitysten linkittymistä kauneudenhoitoalan työelämään. Ohjelmistoista kertovassa kappaleessa on tärkeimpien ohjelmistojen, PowerPointin ja Prezin, käyttökuvaukset ja niiden vertailua. Toiminnallinen työ on digitaalinen aineisto, Prezi-ohjelmistolla laadittu esitys, joka löytyy Internetistä hakusanoilla ”Prezi estenomiien esitykset”. Tämän diaesityksen aihe on ”Estenomiien esitykset”. Digitaalisen aineiston tarkoitus on olla helposti ymmärrettävä ja mielenkiintoinen opas, joka innostaa opiskelijoita paremman esityksen tekemiseen.

2 Esitys on vuorovaikutusta

Esitys on toimintaa, missä joku näyttää, kuvailee tai selittää jotain ryhmälle ihmisiä (Merriam-Webster 2013). Sekä Reynoldsin (2011: 11) että Koskimiehen (2002: 17) mukaan esiintyminen ei ole suoritus vaan keskustelua esiintyjän ja yleisön välillä, sillä esitys on kertomista, kuuntelemista ja reagoimista. Koskimiehen (2002: 17) mukaan esiintyminen kuitenkin eroaa tavallisesta vuorovaikutuksesta siten, että puhujaan kohdistuu enemmän odotuksia, ja esitystilanne vaatii puhujan huomion keskittymistä moneen asiaan. Nykypäivän esitys vaatii esiintyjältä monitaituruutta, johon kuuluu mm. tarinankerrontaa, puhujanlahjoja ja graafista suunnittelua (Kapterev 2011: 20-21).

3 Esityksen osa-alueet

Vaikka esitysten laatu teknologisesti on kehittynyt vuosien kuluessa, se ei tarkoita sitä, että esitykset itsessään olisivat parantuneet. Hyvän esityksen peruselementit ovat kuitenkin pysyneet aina samoina; esityksen luonnollisuus ja esityksen välittäminen yleisölle. (Reynolds 2011: 7.)

3.1 Valmistautuminen

Esityksen teko alkaa suunnittelulla ja esityksen valmistuksella. Tekosyyt ja inspiraation puute tekevät aloittamisesta vaikeaa. Siksi onkin tärkeää tietää, mistä aloittaa esityksen tekeminen. (Stuart 2000: 19.)

Vaivattomalta näyttävä ja kuulostava esitys on päinvastoin oletettua merkki siitä, että esitykseen on panostettu käyttämällä aikaa sen tekemiseen ja valmistautumiseen. Aiheestaan kiinnostunut puhuja voi innokkuudellaan korvata huolellisen valmistautumisen, mutta valmistautumista ei kuitenkaan kannata kokonaan unohtaa. (Koskimies 2002: 11, 16.)

Esitykseen valmistautuminen itsessään auttaa tekijäänsä ymmärtämään ja muistamaan aiheensa. Eli mitä paremmin esiintyjä valmistautuu, sitä paremmin hän pystyy aiheestaan kertomaan. Yhtenä hyvän valmistautumisen merkinä toimii se, että esiintyjä pystyy kertomaan esityksensä ydinsanoman hetkessä. Tästä on hyötyä myös silloin, kun olosuhteiden muutos vaikuttaa esiintymistilanteen laatuun. Esimerkiksi jos esitysaika jostain syystä lyhenee tai esitysohjelmistoa ei voikaan käyttää laitevian takia. (Reynolds 2009: 71-72.)

Epäonnistumisen mahdollisuus on aina olemassa, joten on parempi varautua pahimpaan, kuin vain pelätä pahinta. Varasuunnitelma pelastaa kiperässä tilanteessa, esimerkiksi tietokonevi-

an ilmetessä, mukana on hyvä olla paperiset muistiinpanot. (Jääskeläinen & Korteso 2013: 41-42.) Erilaisiin tilanteisiin varautuminen on siis tärkeä osa valmistautumista.

3.1.1 Esityksen tavoite

Esitykseen valmistautuessa on oltava päämäärätavoitteinen. Mikä on esityksen tarkoitus ja mihin sillä pyritään. Esitykselle on määriteltävä yksi yleistavoite, joka määrittelee onko esityksen tarkoitus motivoida, myydä, opettaa jne. Päätaoiteen lisäksi esityksellä voi olla sivutavoitteita. Esimerkiksi jos esityksen päätaoite on kouluttaa yleisöä, voi sivutavoitteena olla viihdyttävä tai inspiroiva esitys. Tarkka päämäärä helpottaa esityksen hahmottamista ja tekoa. Tavoiteen asettamisessa kannattaa miettiä, mitä haluaa saada aikaan; kuinka haluaa yleisön reagoivan, ja mitä haluaa esityksen jälkeen tapahtuvan. (Stuart 2000: 28-29, 31.)

3.1.2 Yleisöanalyysi

Esitys voi olla erinomainen, mutta paikalla oleva yleisö voi olla esitykselle väärä. Yleisöstä on otettava selvää, jotta esitys on osuva ja palvelee tarkoitustaan. On tiedettävä, miksi ihmiset ovat tulleet paikalle esitystä kuuntelemaan. Mitkä ovat yleisön odotukset, tarpeet ja heidän olemassa oleva tietotasonsa esityksen aiheesta. (Stuart 2000: 20-21.) Hattersleyn (2004: 29-30) mukaan yleisön analysointi on valmistautumisessa tärkeintä. Etukäteen tapahtuva huolellinen yleisön analysointi pienentää epäonnistumisen riskiä (Hattersley 2004: 30).

Yleisö voi olla katsomassa esitystä joko omasta vapaasta tahdostaan tai pakon edestä. Yleisön suhtautuminen esitykseen ei ole vastaanottavaista, jos he eivät edes halua olla paikalla. Kuuntelijoille mielenkiintoinen esitys vastaa heidän odotuksiaan, eikä mene vain kohti esiintyjän omaa päämäärää. Esiintyjän on annettava yleisölle mahdollisuus päättää itse kuulemas- taan tiedosta, ja siksi esiintyjän on argumentoitava puolueettomalta vaikuttavalla tavalla va- kuuttaakseen yleisönsä. (Stuart 2000: 21-23.)

Jos haluaa esityksen vastaavan yleisön tarpeita, on mietittävä heidän näkökulmaansa. Viestin sisältöä ei tarvitse muuttaa, mutta asia on esitettävä niin, että yleisö ymmärtää sen. Yleisön tietämys esityksen aiheesta vaikuttaa yleisön keskittymiseen. Aiheesta paljon tietävät pitkäs- tyvät, ja aiheesta tietämättömien on vaikea pysyä perässä. Esityksen tavoite mielessä on mie- tittävä kuinka paljon kyseisen yleisön tarvitsee aiheesta tietää, jotta viesti menee perille. (Stuart 2000: 23-26.)

Jotta kuuntelijoihin saisi paremman yhteyden, on ymmärrettävä myös heidän arvomaailmaansa. Eri kansakuntien viestintätavat eroavat toisistaan ja niihin vaikuttavat arvojen lisäksi mm. uskonto ja ajatustavat. Parempien tulosten aikaansaamiseksi on esitettävä asia siten, kuinka

kuuntelijat ovat tottuneet sitä vastaanottamaan. Eri kansakuntien kommunikaatiotyylit voivat johtaa epäonnistumiseen ymmärryksessä. (Swallow & Khan-Panni 2004: 26-37.) Esimerkiksi suomalainen yleisö odottaa esiintyjältä vaatimattomuutta, varovaisuutta ja luotettavuutta, ja esityksen on oltava laadukas, virheetön ja selkeä (Koskimies 2002: 34).

3.2 Esiintyjän taidot

Hyvä esiintyjä kompensoi huonoa esitystä. Koska esiintyminen itsessään on taito, voi paremmaksi esiintyjäksi tulla harjoittelemalla, oikealla asenteella ja hankkimalla esiintymiskokemusta. On tiedostettava omat motivoivat tekijät ja aktiivisesti haettava tilaisuuksia esiintyä. Esiintymistä vältellään lukuisten tekosyiden varjolla ja välttely johtuu yleensä sekä turhista että aiheellisista peloista. (Jääskeläinen & Korteso 2013: 41, 155-158.)

Reynolds (2011: 13) kertoo luonnollisuuden olevan avainsana esityksen pidossa. Toisaalta olisi hyvä välttää kaikkia esitykseen "luonnollisesti" kuuluvia asioita, kuten muistiinpanoista lukemista, tylsyyden välttämiseksi. Vaihtelu on myös ratkaisevaa esityksen mielenkiintoisuuden kannalta, sillä 10 minuuttia on aika, jonka yleisö jaksaa keskittyä yhteen asiaan. Yksi kiinnostavan esityksen keino on jakaa esitys osiin ja esittää jotain uutta ja mielenkiintoista joka 10. minuutti, jotta yleisö pysyy hereillä. (Reynolds 2011: 16, 137-138.)

Esityksen aikana voi ilmetä hankalia tilanteita, joihin puhuja ei ole etukäteen varautunut. Esimerkiksi vaikeat kysymykset yleisöltä tai virheet omassa esityksessä ovat yleisiä ongelmia. Eri tilanteet vaativat erilaisia ratkaisuja, mutta yleisiä vinkkejä ovat vuorovaikutus ja rehellisyys. On hyvä myöntää, jos jostain asiasta ei ole tietoa ja vaikkapa palata asiaan myöhemmin. Yleisöltä voi pyytää apua tarvittaessa. Hyvä itsetunto ja huumori auttavat myös ongelmatilanteissa. Aina näitäkään tilanteita ei kuitenkaan voi välttää tai korjata, vaan niistä on otettava opikseen, jotta seuraavalla kerralla samoja erehdyksiä ei tule toistettua. (Nieminen 2009: 77-93.)

3.2.1 Esiintyjän ulkonäkö ja itsevarmuus

Esiintyjän ulkonäkö on osa hänen kommunikaatio- ja esiintymistaitojaan. Esiintyjä on usein ensimmäinen asia, jonka yleisö näkee ennen kuin esitys on edes alkanut. Ensivaikutelma on tärkeä, koska yleisö tekee mielessään oletuksia, sekä tietoisesti että tiedostamatta. Visuaalinen vaikutus on vähintään yhtä tärkeää kuin verbaalinenkin. (Skills You Need 2014.)

Esiintyjän olemus vaikuttaa koko esitykseen. Kehonkieli koostuu eleistä, puhetavoista, katsekontaktista ja kaikesta mitä ulkoisesti on yleisölle nähtävissä. Myös ulkonäkö viestii yleisölle, millainen ihminen esiintyjä on. Esimerkiksi pukeutuminen voi kertoa tyylijästä ja ikä elä-

mänkokemuksesta. (Lundberg 2003: kpl 8.) Kehonkieli on yksi tärkeimmistä esiintyjän ulkoisista ilmaisukeinoista. Esiintyjän kehonkielen on tuettava hänen verbaalista kommunikaatiotaan. Positiiviseen kehonkieleen kuuluu esimerkiksi silmiin katsominen ja rauhallisuus. Negatiivista kehonkieltä ovat mm. haukottelu, kellon katsominen ja erilaiset maneerit. (Skills You Need 2014.)

Varsinkin yrityksen edustajana, on esiintyjän velvollisuus edustaa ystävällisellä ulkokuorella, huolimatta sisäisistä tunteista. Hymyily ja positiivisuus ovat tärkeitä. Yrityksestä riippuen, pukeutumiseen vaatimukset voivat vaihdella paljon. Mutta yritystä edustaessa hieman virallisempi vaatetus voi olla tarpeen. Kosmeettisesti siisti ulkonäkö on myös suotavaa, vaatetuksesta riippumatta. (Skills You Need 2014.) Kosmeettisesti huoliteltu ulkonäkö tarkoittaa hygieniasta huolehtimista, johon kuuluu mm. hiusten, kasvojen ja käsien hoito (Looking your best for work 2014).

Vaikka ulkonäkö ei olekaan kaikki kaikessa, niin sillä voi olla suurikin vaikutus siihen miltä ihmisestä tuntuu. Kun ihminen näyttää hyvältä, hänestä myös tuntuu hyvältä. Ulkonäkö vaikuttaa siis merkittävästi itsetuntoon. Kosmetiikka-ala on menestyksekkäs, vastuunalainen ja innovatiivinen ala, joka tarjoaa tuotteita vastaamaan ihmisten päivittäisiä tarpeita. Ala tarjoaa kuitenkin muutakin kuin vain hemmottelua - se tukee ihmisten itsetuntoa. Kosmetiikka voi vaikuttaa ulkonäköön niin, että itsevarmuus kasvaa. (The facts about 2014; Flower 2004: 5.) Itsevarmuus on menestyksekkään esiintyjän valuuttaa. Sen avulla esiintyjä ansaitsee yleisön huomion ja kunnioituksen. Vaikka henkilö olisi itsevarma muilla elämän aloilla, voi esiintyessä itsevarmuus kadota. (Coleridge 2014.)

3.2.2 Uskottavuus

Asiantuntijan ammatissa luotettavuus on merkityksellistä. Valintapäätöksien tueksi halutaan ammattiosaajan neuvoja ja on uskottava siihen, että asiantuntijat osaavat asiansa. Luottamus on ansaittava ja on oltava myös sen arvoinen. (Maister, Green & Galford 2000: 41-48.) Uskottavuus on luottamuksen osa, jossa painotetaan juuri asiantuntijuutta, eli alan hallintaa ja osaamista. Uskottavuuteen vaikuttaa asiantuntijuuden lisäksi edustavuus, jossa on kyse käyttäytymisestä, reagoinnista ja ulkonäöstä. (Maister ym. 2000: 107-111.)

Koska ulkonäkö vaikuttaa uskottavuuteen, on esiintyjän ulkonäkö osa koko esityksen uskottavuutta. Uskottavuus on tärkeää myös työelämässä. Kauneudenhoitoalalla uskottava työntekijä toimii alansa esikuvana, joten hyvältä näyttäminen on uskottavuuden kannalta tärkeää.

Uskottavuutta esitystä pitäessä voi lisätä puhumalla suorasti ja yksinkertaisesti. Vaikeaselkoinen puhe ja monimutkaiset vieraat sanat tekevät esityksestä hankalan. (Koskimies 2002: 129.)

3.2.3 Esiintymisjännitys

Suurin osa länsimaisista ihmisistä jännittää esiintymistä. Esiintymisjännitykselle voi olla monia syitä, kuten kielteiset esiintymiskokemukset tai kokemuksen puute. (Kallio 2006: 94-95.)

Vuonna 2008 tehdyssä korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksessa ilmenee, että 33 % tutkittavista kokee esiintymisen olevan ongelma, joista neljä prosenttia pitää esiintymistä suurena ongelmana. Tutkimuksessa tarkastellaan myös jännittämistä erilaisissa opiskelutilanteissa. Jännittäminen on yleisintä esitelmä- ja yleisöpuhetilanteissa, ja naiset jännittävät yleisesti enemmän eri tilanteissa kuin miehet. (Kunttu & Huttunen 2009: 50, 73-74.) Tutkimustuloksista päätellen on siis todennäköistä, että esiintymisjännitystä ilmenee myös esitelmien luokkahuoneessa, jossa naisvaltaisen ammattikorkeakoulutuksen opiskelijat pitävät usein esityksiä.

Ihmisellä on luontainen kyky ilmaista ajatuksiaan, mutta stressaavissa tilanteissa se on vaikeampaa. Esiintymistilanteessa pyritään olemaan parhaimmillaan, mikä ei aina onnistu jännityksen takia. Kukaan ei kuitenkaan ole luonteva puhuja syntyessään, vaan esiintymistä on harjoiteltava. (Stuart 2000: 7.)

Myös luontaisilta vaikuttavat esiintyjät ovat todennäköisesti harjoitelleet esiintymistään ahkerasti. Kokeneet esiintyjät jännittävät myös, mutta pystyvät muuttamaan jännityksensä toisenlaiseksi energiaksi. Jokainen esiintyjä jännittää jonkin verran, mutta osa myös todella pelkää esiintymistä. Pieni jännitys yleensä auttaa esiintymistilanteessa ja kertoo siitä, että esityksen onnistumisesta välitetään ja siihen on paneuduttu. Jos jännitys näkyy esiintyjässä ulkoisesti, esimerkiksi äänen tärinällä, on se yleensä itse esiintyjän mielestä huomattavampaa kuin mitä se yleisölle todellisuudessa on. Jännityksen näkyminen herättää yleisössä usein myös sympatiaa. (Nieminen 2009: 37.)

Esiintymisjännitystä voidaan lievittää sekä fyysisin että psyykkisin keinoin. Fyysisiä keinoja ovat mm. liikuntaharjoitteet ja rentoutumismenetelmät, sekä harjoitteleminen ja huolellinen valmistautuminen. Psyykkisiin keinoihin kuuluvat virheiden hyväksyminen, positiivinen ajattelu, mielikuvaharjoittelu ja realististen tavoitteiden asettaminen. (Kallio 2006: 193-198.)

3.3 Mieleenpainuva esitys

3.3.1 Havainnollistaminen

Havainnollistaminen on asian konkretisointia, joka voi olla sanallista, äänellistä, visuaalista tai toiminnallista. Esitettävä asia on tehtävä käytännönläheiseksi, jotta kuulija voi samaistua

asiaan omien kokemustensa kanssa. Tällöin esityksestä tulee kuulijalle myös mielenkiintoisempi. Positiivista on, jos kuulija on eri mieltä kuulemansa kanssa, koska uuden tiedon omaksuminen vaatii ristiriitaa jo opittujen tietojen välillä. (Koskimies 2002: 125-127.)

Sanallista havainnollistamista voidaan käyttää tehostamaan esityksen sanomaa käyttämällä esimerkkejä, vertauskuvia ja muita sanallisia tehokeinoja. Nämä kielelliset keinot elävöittävät puhetta ja esitystä. Äänellistä havainnollistamista voidaan tehdä puheen rytmiä säätelemällä. Puheen tauotus, painotus ja vauhti tekevät esityksestä eloisan ja mielenkiintoisen. Puheessa on aina kuitenkin pyrittävä luonnollisuuteen. Audiovisuaalinen havainnollistaminen perustuu kuviin ja muiden graafisten elementtien käyttöön. Toiminnallinen havainnollistaminen on tekemistä. Esiintyjä voi näyttää kuinka jokin asia tehdään tai miten se tapahtuu, tai hän voi antaa yleisön kokeilla toimintaa itse. (Koskimies 2002: 133-143.)

Havainnollistaminen lisää tiedon ymmärrettävyyttä ja sen vastaanottamista. Se lisää myös tiedon muistamista. Havainnollistamista voidaan toteuttaa monella tapaa ja esitysgrafiikan käyttö voi olla yksi tehokas apuväline. Esitysgrafiikalla havainnollistamiseen kuuluvat runsas kuvamateriaali, käytännölliset esimerkit, sekä graafiset ja kaavamuotoiset kuvat. Esitysgrafiikka ei kuitenkaan ole havainnollistamisen edellytys. (Lammi 2009: 56-57.)

3.3.2 Oppimistyyli ja muistaminen

Esityksen viestin muistaminen riippuu käytetystä aistikanavasta. Kuulija muistaa uutta tietoa parhaiten osallistumalla itse, kuin esimerkiksi vain kuuntelemalla. Esiintyjän kannattaa tuoda esille myös omia kokemuksiaan, koska kuulijan tunteisiin vetoaminen ja samaistumisen tunne auttavat muistamista ja oppimista. (Koskimies 2002: 128.)

Visuaalinen oppija oppii parhaiten juuri asioita havainnollistamalla, esimerkiksi piirrosten, kaavioiden ja kuvien avulla. Audititiivinen oppija sisäistää asian puhetta kuuntelemalla. Kinesteettiseen oppijaan tehoaa henkilökohtaisiin kokemuksiin vetoaminen ja käytännön esimerkit. (Nilsen 2011: 32-33.) Myös esiintyjä voidaan kuvailla kyseisillä sanoilla. Esimerkiksi visuaalinen esiintyjä käyttää kuvailevia sanoja ja hänen materiaalinsa ja koko esityksensä ovat visuaalisesti miellyttäviä. (Koskimies 2002: 41-42.)

Esityksen yhtenä tavoitteena on, että yleisö muistaa esityksen. Ihmisen muisti on kuitenkin rajoitteellinen, mikä on otettava huomioon mm. esitysgrafiikkaa tehdessä. Muistamista edistää yleisön tarkkaavaisuus, minkä ylläpitäminen on esiintyjän tehtävä. Esiintyjän on ohjattava yleisön huomio muistamisen arvoisiin asioihin, siihen mitä esiintyjä itse haluaa yleisön muistavan. Esimerkiksi diaesityksen sisällön on liityttävä esityksen aiheeseen, kaikki ylimääräinen häiritsee tarkkaavaisuutta. Kuvia ei pidä sijoittaa dioihin vain siksi, että ne näyttävät hienoilta, niillä on oltava jokin muistamista edistävä tarkoitus. (Lammi 2009: 127-130.) Esitystä teh-

dessään on siis pohdittava, millä keinoin esitysgrafiikka auttaisi yleisöä muistamaan heille ehkä jopa täysin tuntemattomasta aiheesta kaikista tärkeimmän, eli ydinajatuksen.

Esityksen muistamiseen vaikuttaa myös katsojaan kohdistuva informatiivinen kuormitus. Viestin vastaanottaja pystyy käsittelemään kerralla vain tietyn määrän tietoa, ja kun tietomäärä ylittyy, kutsutaan tätä kognitiiviseksi ylikuormitukseksi. Tämä johtaa tarkkaavaisuuden herpaantumiseen ja pitkästymiseen. (Lammi 2009: 120-121.) Liian paljon uutta tietoa lyhyessä ajassa on mahdotonta sisäistää, muistaa tai edes ottaa vastaa.

Esityksen pituudella on merkitystä, koska ensimmäisen 15-20 minuutin jälkeen, yleisön keskittymiskyky alkaa huonontua. Voitaisiin siis sanoa, että mitä lyhyempi esitys on, sitä parempi. Jos esitykselle on varattu tietty aika, kannattaa esitys lopettaa mieluummin liian aikaisin, kuin pitkittää sitä esitysajan yli. (Reynolds 2009: 203.) Esitykseen käytettävä aika on usein määrätty ja sitä tulisi noudattaa ammattimaisuuden ja hyvien tapojen nimissä.

4 Esitysgrafiikka

Seuraavissa kappaleissa käsitellään esitysgrafiikan hyödyntämistä esityksessä, eli millä tavoin eri esitysohjelmistoja voidaan käyttää, jotta esitys olisi parempi. Esitysohjelmistoilla, esimerkiksi PowerPointilla, luodaan diaesityksiä. Osa lähteistä käsittelee vain PowerPoint-ohjelmistoa sen yleisyyden vuoksi, mutta samat säännöt pätevät yleisesti kaikenlaisten diaesitysten tekoon.

Esitysgrafiikka = Esitysohjelmisto = PowerPoint = Diaesitys

Kuvio 1: Esitysgrafiikan synonyymejä

4.1 Apuvälineiden käyttö

Apuvälineiden, kuten tietokoneen, käytöllä voidaan tehostaa esityksen viestin ymmärrettävyyttä. Esitys voi kuitenkin kärsiä liian runsaasta apuvälineiden käytöstä. Esityksissä käytettävät välineet ovat usein visuaalisia, mutta on hyvä muistaa, että tiedon jäsentelyyn vaikuttavat jokaisen henkilökohtaiset oppimistavat. (Nilsen 2011: 32-33.)

Esitysohjelmistojen lisäksi fläppitauluja, diaprojektoreita ja piirrettyä kuvaa käytetään edelleen esityksissä apuvälineinä. Esityksissä käytettävät välineet kertovat siitä, että puhuttu sana ei riitä aiheen havainnollistamiseen. (Lammi 2009: 12.)

Reynoldsin (2009: 35) mielestä digitaalisten välineiden vastakohta, analogiset välineet, toimii paremmin luonnosteluvaiheessa, jossa kokonaiskuvaa vasta etsitään ja hahmotellaan. Esimerkiksi kynää ja paperia voidaan käyttää esityksen suunnitteluun ja valmistautumiseen. Ilman tietokonetta tehtävä valmistelu on yleensä myös luovempaa. (Reynolds 2009: 35.)

PowerPointia ei tulisi käyttää esityksen ja puheen suunnitteluun. PowerPointin tarkoitus on toimia työkaluna esityksen materiaalin visualisoinnissa. On herännyt keskustelua, että PowerPointin olemassaolo olisi syy huonoihin diaesityksiin. Mutta vaikka PowerPoint kiellettäisiin, olisi silti olemassa muita esityksen apuvälineitä, jotka edesauttaisivat huonoa esitystä. (Sorri 2013.) Joidenkin esitysten huono laatu ei siis johdu apuvälineiden käytöstä, vaan niiden vääränlaisesta käytöstä.

4.1.1 Miksi tehdä diaesitys?

Esitysgrafiikasta kärsiminen on yleinen ja arkipäiväinen asia. Ihmiset ovat turtuneet samanlaisiin tylsiin diaesityksiin, joita he pitävät normaaleina. Tämän takia esitysgrafiikkaan pitää ja kannattaa panostaa. (Lammi 2009: 23.)

Lammi (2009: 31) pohtii teoksessaan aikaa ja kiirettä. Kenellä on aikaa suunnitella ja valmistella hienoa diaesitystä? Lammi (2009: 31) perustelee diaesitykseen panostamisen sillä, että huonosti tehty esitys kyllä säästää tekijänsä aikaa, mutta yleisölle se on vain ajan tuhlausta. Myös Reynoldsin (2009: 55) mukaan hutaistut diaesitykset tuhlaavat yleisön aikaan ja kiire vaikuttaa viestintään negatiivisesti. Huono esitys voi maksaa ajan lisäksi myös rahaa yritykselle. Tehokkaiden esitysten pitäminen ei ole enää siis vain bonustaito, vaan se on oleellinen bisnesalan kyky. Vaikka esiintymistä voidaan pitää taidelajina, on sen hallitseminen kuitenkin uraa edistävä tekijä. (Presentations that persuade and motivate 2004: 2.) Ajattelulle ja huolelliselle valmistautumiselle on varattava aikaa, koska silloin itse tekeminen välittyy hyvälaatuisena (Lammi 2009: 31). Hyvä valmistautuminen on siis tärkeää itse esityksen, mutta myös diaesityksen teossa.

4.1.2 Diaesityksen teko käytännössä

Hyvässä esitysgrafiikassa tärkeintä ei ole ulkoasu vaan esityksen sisältö ja sen johdonmukaisuus. Kiireessä kannattaa enemmän panostaa sisällöltään laadukkaaseen esitykseen, kuin siihen miltä diaesitys näyttää. Kunnolla suunniteltu sisältö auttaa kuitenkin myös ulkoisesti hienon esityksen luomisessa. (Lammi 2009: 46.)

Koska diaesitys koetaan pakolliseksi esitystilanteissa, voi sen käyttö haitata esityksen viestin ymmärtämistä. Esimerkiksi esitysgrafiikan laatuun kiinnitetään niin paljon huomiota, että

muut tekijät jäävät toissijaisiksi. (Lammi 2009: 15.) Tehokkaassa diaesityksessä keskeistä on ydinviestin, eli keskeisen sisällön, esiintuominen. Esityksen aiheelle on hyvä ottaa jokin tietty näkökulma, jotta ydinviesti ei pirstoudu aiheen hajanaisesta käsittelystä. (Lammi 2009: 42.) Hyvin tehdyn esityksen tarkoitus on kiinnittää katsojan mielenkiinto tärkeimpiin asioihin ja parantaa kokonaiskuvan hahmottumista.

Esitysohjelmistot ohjaavat luojaansa käyttämään luettelomuotoisia diapohjia. PowerPointissa uuden tyhjän dian oletuksena tarjotaan aina luetteloa. Luetteloa voidaan käyttää kokonaisuuksien tiivistämiseen tai lineaarisen ilmiön esittämiseen. Luettelomainen esitystapa on helppo ja luonteva. Ongelmia esiintyy kuitenkin, kun esityksen tekstit ovat liian suppeita, eivätkä avaa yleisölle asiaa samalla tavalla kuin tekijälle, jolle aihe on tuttu. Luettelomaisuus on myös yksi piirre, joka tekee esityksestä juuri muiden esitysten kaltaisen, mikä johtaa esitysten yleiseen tylsyyteen. Luettelon käyttö voi kuitenkin yksinkertaistaa tietosisältöä, joten sen käyttö sopii tiettyihin tarkoituksiin. Luettelon ulkoasun on hyvä olla johdonmukainen. (Hyppönen 2013: 13; Lammi 2009: 17-18.)

Diojen ja tekstin määrässä nyrkkisääntönä vähemmän on yleensä parempi. Esityksen pituudesta riippuen diojen määrä vaihtelee, mutta on hyvä näyttää enintään yksi dia joka toinen tai joka kolmas minuutti. Diojen asiasisällön esittämisessä sääntönä on tiivistetty esitystapa. Yksi asia yhteen diaan, vain muutama rivi per dia ja vain muutama sana per rivi. (Nieminen 2009: 131-135.) Onnistunutta esitystä eivät kuitenkaan määrittele diojen tai luettelokohtien määrä, vaan aikaa kannattaisi käyttää mieluummin mieleen jäävän tarinan rakentamiseen (Reynolds 2009: 59-60).

Tekstin automaattinen sovitus tekstilaatikon sisään tarkoittaa sitä, että mitä enemmän tekstiä siinä on, sitä pienemmäksi tekstin fontti muuttuu, jotta se mahtuisi tekstilaatikon ja dian sisään. Liian pieni fontti ei ole enää luettavaa ja sitä kautta ymmärrettävää. Näin ollen on aivan sama näyttääkö esiintyjä kyseistä diaa yleisölle vai ei, jos se ei ole luettava. Liiallinen tekstin määrä diassa vaikuttaa myös esiintyjään. Kun yhdessä diassa on paljon tekstiä, siirtyä esiintyjä helposti lukemaan sitä juuri niin kuin se on dialle kirjoitettu. Tällöin yleisö ehtii lukea tekstin ennen esiintyjän ääneen lukua, eikä huomio kiinnity puhujaan ollenkaan. (Lammi 2009: 21.) Pitkän tekstin lukeminen suoraan diasta lukutaitoisille henkilöille on muutenkin yleisölle turhauttavaa ja ikävää. Diaesityksen teossa tehdyt valinnat vaikuttavat siis koko esityksen tunnelmaan.

Kuva-aineiston käyttö ja muu visuaalisuus on yleistynyt mediateknologian kehittyessä. Ennen kirjallisen ilmaisun oheismateriaalina toiminut kuva on nykyään myös viesti itsessään. Luku- ja kirjoitustaitoon kuuluu visuaalisuuden käsittäminen, tekstin ymmärtämisen ja tuottamisen rinnalla. (Lammi 2009: 13.) Kuvien käyttö diaesityksissä on suotavaa, mutta vain silloin, kun

kuva tuo lisäarvoa esitykseen. Esityksen voi pitää myös pelkkien kuvien avulla. (Nieminen 2009: 131-135.) Asiasisällön muuttaminen kuvalliseksi vaatii työtä, joten yleensä siihen ei jakseta panostaa. Myös työelämälähtöinen ajattelutapa, missä tekstiä pidetään parempana kuin kuvallista ilmaisuja, johtaa siihen, että visuaalisuuteen ei panosteta. (Lammi 2009: 18-19.) Visuaalisten elementtien käyttö esityksissä vahvistaa kuitenkin aiheen ymmärrettävyyttä.

Sommittelu on visuaalisen tasapainon luomista. Sommittelussa käytetään hyväksi mm. symmetriaa, värejä ja suuntia. (Nieminen 2003: 179-187.) Esitysmateriaaleja kootessa on tehtävä paljon sommitteluun liittyviä valintoja, jotka tehdään yleensä vaistonvaraisesti. On kuitenkin olemassa tiettyjä hahmotuksen peruseriaatteita, jotka kaikki ihmiset näkevät aina samalla tavalla. Silmän huomio kiinnittyy esimerkiksi kokoeroihin; muihin verrattuna isompi tai pienempi kappale erottuu joukosta. Näiden hahmotuksen peruseriaatteiden sovelluksia voidaan käyttää hyväksi esitysten visuaalisuutta miettiessä. (Luukkonen 2010: 19-20, 27.)

Pylväskaavio kuvaa hyvin määrää ja vastaa kysymykseen *kuinka paljon*. Sitä käytetään kahden tai useamman arvon vertailussa suhteessa toisiinsa, ja arvojen muutoksen tai kehityksen kuvaamisessa. Viivakaaviota voidaan käyttää kuvaamaan muutosta ja kehityssuuntaa. Vaaka-akselilla on yleensä aika ja pystyakselilla tarkasteltavan asian muutokset. Ympyrä- eli piirakkaavio kuvaa kokonaisuuden jakautumista osatekijöihin. Eri lohkot kuvaavat yleensä prosentuaalisesti asiakokonaisuutta suhteessa kokonaisuuteen. Taulukon käyttö esityksissä sopii perustietojen esittämiseen, koska se vaatii katsojaltaan sen sisällön prosessointia. Nopeissa esityksissä taulukon olisi hyvä olla mahdollisimman pelkistetty. (Hyppönen 2013: 26, 30; Luukkonen 2010: 176-194.) Erilaiset taulukot ja kaaviot havainnollistavat esityksen sanomaa oikein käytettyinä.

Siirtymä on animaatiotehoste dian vaihtuessa toiseen. Siirtymätehosteita on käytettävä harkiten hyvän lopputuloksen aikaansaamiseksi. Animaatioksi kutsutaan tehostetta, joka kohdistuu yksittäiseen objektiin, esimerkiksi tiettyyn kuvaan. (Hyppönen 2013: 38, 56.) Useiden erikoistehosteiden käyttö voi tuntua houkuttevalta, mutta liian monimutkaiset diat usein vain häiritsevät esityksen viestiä (Stuart 2000: 79). Animaatioiden käyttö tuo parhaimmillaan esitykseen mielenkiintoisuutta liikkeen avulla.

Diaesityksen pitoon Lammi (2009: 241-243) on luetellut muutamia käytännön vinkkejä, jotta esitys sujuisi sulavasti. Käytössä olevan ohjelman perustoiminnot on hyvä hallita ja esimerkiksi PowerPointia käyttäessä on olemassa tiettyjä näppäinkomentoja, joiden muistaminen helpottaa diojen hallintaa. Esityksen aloituksessa on vältettävä turhaa sähläystä, joten esitystiedoston pitäisi löytyä helposti ja nopeasti, jos valmistelua ei ole pystytty tekemään etukäteen. Esitykselle voidaan erikseen luoda ns. sisäänheittodian, jota yleisö voi katsoa odotellessaan esityksen alkamista. (Lammi 2009: 241-243.) Dioista ei ole tarkoitus lukea, vaan puheen on

oltava luonnollista ja diat toimivat vain esityksen tukena. Aikaa kannattaa käyttää mieluummin itse esiintymisen harjoitteluun, kun diaesityksen yksityiskohtien viilaamiseen. Ulkoa opeteluun ei kuitenkaan kannata pyrkiä. (Jääskeläinen & Korteso 2013: 43-44.)

Joskus on hyvä laatia kaksi erillistä diaesitystä. Toinen on suulliseen esitykseen sopiva ja sisältää lähinnä kuvia ja havainnollistavaa materiaalia. Toinen on yksityiskohtaisempi ja tekstipainotteisempi, joka sopii niillekin, jotka eivät ole olleet paikalla esityksessä ja tutustuvat aiheeseen myöhemmin vain diaesityksen perusteella. (Jääskeläinen & Korteso 2013: 45-46.) Itsenäisesti seurattavan esityksen täytyy toimia yksinään ilman kertojaa. Katsojan on ymmärrettävä sekä yhden dian sisältö että koko esityksen idea. (Lammi 2009: 126.) Yleisölle voidaan jakaa myös yksityiskohtainen ”hand out”, joka sisältää kaiken ylimääräisen informaation. Näin diaesityksessä voidaan keskittyä tärkeimpiin olennaisiin asioihin. (Reynolds 2009: 66-67.)

Kuva 1: Tekstipainotteinen dia

Kuva 2: Havainnollistava dia (Davidson 2000)

Kuvan nro 1 dia on täynnä tekstiä ja sopii informatiivisuutensa vuoksi paremmin itsenäisesti luettavaksi diaksi. Varsinaista esitystä varten dia on tylsä ja myös turha, jos esiintyjä kertoo diassa esiintyvät asiat puhumalla. Kuvan nro 2 dia havainnollistaa esityksen aihetta ja sopii hyvin esitykseen jolla on esiintyjä. Tämä dia ei toimi itsenäisesti yksin luettavaksi, koska se sisältää liian vähän tekstiä.

4.1.3 PowerPoint-kooma

Death by PowerPoint-ilmiötä voidaan suomeksi kutsua PowerPoint-koomaksi tai -halvaukseksi. Sillä viitataan diaesitykseen, joka saa yleisössä aikaan pitkästyneisyyttä ja tiedon ylikuormitusta. Esityksessä käytettävän havainnollistavan materiaalin tarkoituksena on korostaa aiheen tärkeimpiä pointteja. Kaiken tiedon korostaminen johtaa kuitenkin siihen, ettei yleisö loppujen lopuksi muista esityksestä yhtään mitään. (Lammi 2009: 16.)

4.2 Esitysgrafiikkaohjelmistot

Ensimmäiset esitysgrafiikkaohjelmistot ilmestyivät 1980-luvulla. Ohjelmistojen edeltäjää piirtoheitintä ehdittiin käyttää sitä ennen n. 40 vuotta. Ensimmäinen esitysgrafiikkaohjelma, Harvard Presentation Graphics, julkistettiin vuonna 1986. PowerPoint, joka on yleisimmin käytetty ohjelmisto, tuli markkinoille vuonna 1987. (Lammi 2009: 12.)

Esitysgrafiikkaohjelmistojen käyttö vaatii tiettyjä tietoteknillisiä taitoja kuten eri ohjelmien, esimerkiksi Internet-selaimien ja Microsoft Officen käyttöä ja tietoteknillisen sanaston hallintaa. Nykyään nämä taidot ovat useimpien hallinnassa ja niitä käytetään arkipäiväisesti. Tietokoneen ja Internetin peruskäyttötaitojen lisäksi lähes jokaisen esitysgrafiikkaohjelmiston käytössä tarvitaan englanninkielentaitoa. PowerPoint on yksi poikkeus, koska Microsoft Office Wordin ohjelmistopakettien kieliasetuksissa on vaihtoehtona suomenkieli. Ohjelmistojen käytön helppouteen vaikuttavat tietenkin myös tekijän muut henkilökohtaiset ominaisuudet, esimerkiksi hahmottamistaidot, kärsivällisyys ja mielenkiinto.

Opinnäytetyössä läpikäytävät ohjelmistot on valittu tarkasteltaviksi opiskelijan käyttömahdollisuuksien mukaan. Tässä työssä käsitellään eniten seuraavia esitysgrafiikkaohjelmistoja: PowerPoint, Prezi ja Google Docs. Nämä kolme ovat parhaimmat ammattimaisen esityksen tekemiseen käytettävät ohjelmat, joita opiskelijalla on realistiset mahdollisuudet käyttää. Muut potentiaaliset esitysgrafiikkaohjelmistot käydään lyhyesti läpi. Opinnäytetyössä ei ole otettu huomioon ohjelmistoja, jotka ovat maksullisia tai huonolaatuisia.

4.2.1 PowerPoint

Microsoft Corporationilla on alansa markkinoiden suurin omistusosuus. Tämä tarkoittaa sitä, että suurimmassa osassa tietokoneista on asennettuna Microsoft Office ja esityksiä tehdään käyttämällä PowerPointia. (Heath 2008: 14.) PowerPoint on ladattu miljardille tietokoneelle (vuonna 2012) ja on arvioitu, että joka sekunti ympäri maailmaa pidetään 350 PowerPoint esitystä (Parks 2012).

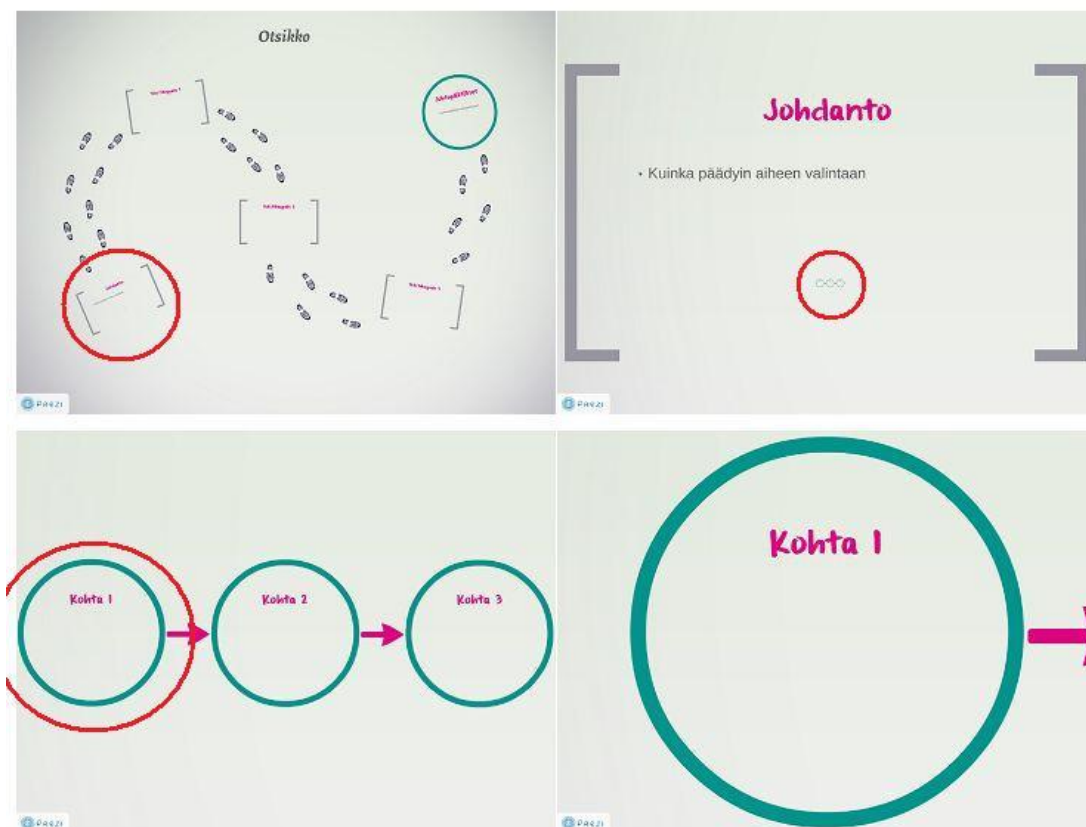
PowerPoint on kaikista tunnetuin esitysohjelmisto, joka useimmilta koneilta löytyy ladattuna. Juuri PowerPoint-ohjelmiston käyttö on siis erittäin todennäköistä, joten sen hallitseminen on tarpeen. PowerPoint-esitysgrafiikkaohjelmisto kuuluu Microsoft Office-pakettiin, joka on maksullinen tietokoneelle ladattava ohjelmistopaketti. Laurean kauneudenhoitoalan koulutusohjelmaan kuuluu ATK-kurssi, jossa opetellaan mm. Microsoft Officen ohjelmien käyttöä, kuten PowerPointia. Tietotekniset taidot ovat oleellisia nykypäivänä ja PowerPoint-ohjelman käytön hallitseminen kuuluu merkittävänä osana esiintymiseen.

4.2.2 Prezi

Yksi opinnäytetyön päätarkoituksista on ottaa selvää onko olemassa joitain parempia esitysohjelmistoja kuin PowerPoint, joita voisi koulutusohjelman esityksissä käyttää. Prezi on ainoa kuvaukseen sopiva ohjelmisto, joka antaa vahvan vaihtoehdon tutulle PowerPointille. Prezi eroaa PowerPointista sen erilaisilla ja visuaalisesti hienoilla diaphjaratkaisuilla.

Prezi on unkarilaisten kehittämä, internetissä toimiva esitysgrafiikkaohjelmisto. Ideana on, että diakokonaisuudet vaihtelevat kooltaan ja muodoiltaan. Diaesityksen ei tarvitse edetä lineaarisesti, vaan tekijä voi liikuttaa esitystään vapaasti oman mielenkiintonsa mukaan esimerkiksi kohteita zoomaamalla. (Lammi 2009: 254.) Vuonna 2012 Prezillä oli jo yli 10 miljoonaa käyttäjää maailmanlaajuisesti (Karasz 2012).

Perinteisen lineaarisen esitystavan sijaan, Prezillä on mahdollisuus tehdä vapaamuotoisempia esityksiä. Esitys luodaan työtilassa, jossa erilaisia elementtejä järjestellään alustalle. Preziä käyttämällä voidaan yhdistää tekstiä, kuvia, animaatioita, ääntä ja videota saumattomasti esityksen sisällä. Prezi-esityksen luominen on suhteellisen helppoa. Käyttäjän olisi kuitenkin osattava Internet-navigoinnin ja tiedostojen hallinnan perusteet. Aina uutta teknologiaa omaksuessa tulee vastaan haasteita. Prezin nettisivut tarjoavat kuitenkin ratkaisun useimpiin ongelmiin käyttöoppaiden avulla. (Perron & Stearns 2010.) Käyttöoppaissa on ohjeistukset usein sanallisesti kuvien kanssa, sekä Prezi-muotoisina esityksinä. Tämä vaatii kuitenkin englanninkielen taitoa, mutta ohjeistukset ovat selkeitä ja yksinkertaisia. Niissä käydään läpi kaikki vaiheet kohta kohdalta.

Kuva 3: Prezi-alustalla eteneminen

Kuvassa 3 näkyy neljä Prezi-ohjelman diaa eli kehystä. Punainen rengas kuvaa diaesityksen etenemisprosessia, jossa zoomaustyökalun avulla voi ohjelma-alustalla liikkua lähes ilman rajoitteita. Diaesitys lähtee tässä tapauksessa liikkeelle koko alustasta ja seuraava hiiren tai nuolinäppäimen painallus zoomaa ruudun Johdanto-otsikolla toimivaan kehukseen. Seuraava liike vie esityksen kolmen kohdan diagrammiin joka juuri ja juuri näkyy edellisessä Johdanto-kehuksessa. Prezi-ohjelmiston pohjalla liikkuminen ei ole rajoitettua ja niin sanotut diat, eli kehukset, voivat olla missä järjestyksessä tahansa. Esitykseen voi tehdä zoomauksia lähes minne tahansa suuntaan. Tämän työkalun ansiosta Prezillä voidaan luoda dynaamisia ja perinteisestä poikkeavia diaesityksiä.

Prezi-tilejä on kolmenlaisia; julkinen lisenssi on ilmainen, Enjoy-lisenssistä ja Pro-lisenssistä on maksettava vuosittainen maksu. Julkinen tili on kuitenkin rajoitetumpi, esimerkiksi Preziä voi luoda vain rajoitetun määrän ja teoksiesi ovat julkisia muille käyttäjille. Tilin luomisen jälkeen voi alkaa tehdä Prezi-esityksiä. Prezi-esitykset löytyvät omalta tililtä, jonne voi kirjautua minkä tahansa Internet-selaimen kautta. Luotuja esityksiä on mahdollista katsella ja muokata myöhemmin. Prezin voi myös tallentaa tietokoneelle pdf-muotona. Pdf-muotoisessa esityksessä ei ole mahdollista nähdä kolmiulotteisuutta, eli siirtymiä ja muita liikkeitä. Prezi-esityksen kehukset (pysähtymiskohdat) ja siirtymät tallentuvat aina yhdeksi diakuvaksi pdf-muotoon. Pdf-muotoisen Prezi-esityksen voi tulostaa.

Ohjelmisto	PowerPoint	Prezi
Kuvaus	Kaikille tuttu PowerPoint on suosituin esitygrafiikkaohjelmisto markkinoilla.	Prezi on internet-pohjainen esitygrafiikkaohjelmisto -uutuus.
Saatavuus	Maksullinen. Kuuluu Microsoft Office-pakettiin.	Public-lisenssi on ilmainen. Ohjelmistolla on myös maksullisia versioita. Internet-pohjainen. Rekisteröinti sähköpostiosoitteella.
Käytön vaatimukset	Jotta esitys näkyy tietokoneella, on ohjelmisto oltava asennettuna siihen.	Prezi-esitys tallentuu omalle tilille Internet-sivuille. Esityksen saa auki koneella, jolla on Internet-yhteys.
Diaesityksen eteneminen	PowerPointissa siirtyminen tapahtuu diasta toiseen lineaarisesti.	Prezillä on karttamainen diapohja, jolla voi liikkua ja zoomata diasta toiseen.
Helppokäyttöisyys	Uudelle käyttäjälle suomenkielinen ohjelmisto on helppo käyttää, mutta täydellinen hallinta vaatii harjoittelua.	Looginen käyttöjärjestelmä, mutta vaatii käyttäjältään aluksi paljon harjoittelua. Prezin sivuilla lukuisia selkeitä käyttöoppaita.
Ryhmätyö	Ei ryhmätyömahdollisuutta.	Samaa esitystä voi työstää monta henkilöä yhtä aikaa eri koneilta.
Muut ominaisuudet	Ohjelmiston käyttöä opetellaan myös Laurean kauneudenhoitoalan koulutusohjelmassa.	Online-presentation mahdollisuus.

Taulukko 1: PowerPointin ja Prezin vertailua

4.2.3 Google Docs

Google Docs on Internet-pohjainen tiedostojen muokkausohjelma, jonka Esitys-toiminnolla voi luoda diaesityksiä. Google Docs vaatii käyttäjältään Gmail-tilin luontia ja tiettyjen henkilötietojen antoa. Diaesityksien ja muiden dokumenttien käyttöoikeudet voi jakaa lukuisten henkilöiden kanssa. Tämä ominaisuus tekee ohjelmistosta erinomaisen ryhmätyökäyttöön, koska valitut henkilöt voivat myös muokata esitystä.

Google Docsin Esitys-ohjelma sisältää paljon samoja toimintoja mitä Microsoftin Officen PowerPointissa on. Tämäkin ohjelma vaatii kuitenkin hieman aikaa käyttäjältään opetella kaikkien toimintojen yksityiskohtaiset käytöt. Google Docs on erittäin hyvä ilmainen ohjelmisto, joka vastaa PowerPoint-ohjelmistoa sekä ulkonäöltään että toiminnoiltaan. Jos hallitsee PowerPointin käytön, niin Google Docsin käyttö on myös helpompaa. PowerPoint ei välttämättä löydy ihan joka koneelta, joten on hyvä että on olemassa Internet-pohjainen samankaltainen vaihtoehto.

4.2.4 Muut esitysgrafiikkaohjelmistot

PowerPointin kaltaisia Internetissä toimivia vaihtoehtoja ovat Zoho Docs ja Powtoon. Nämä esitysgrafiikkaohjelmistot tarjoavat hieman erilaisia diapohjateemoja, mutta eivät ole yhtään sen helpompia käyttää kuin PowerPoint. Nämä kaksi ohjelmistoa ovat ihan hyviä ilmaisia vaihtoehtoja, mutta eivät aivan pärjää helppokäyttöisyydessä PowerPointille. Esimerkiksi Powtoonissa ei ole kumoa-nappulaa, jolla voisi peruttaa aikaisempia toimintoja.

Muita ilmaisia Internet-pohjaisia esitysgrafiikkaohjelmistoja ovat mm. Emprssr ja GoAnimate. Emprssr on myös PowerPointin kaltainen, mutta vanhanaikaisen näköinen eikä myöskään yhtä helppokäyttöinen. Emprssr-ohjelmistolla tehty diaesitys on julkaistava netissä, jotta sen voisi ottaa omaan käyttöön esityksenä. Yksi positiivinen ero PowerPointiin Emprssr-ohjelmistossa on 3D-siirtymät diojen välillä. GoAnimate-ohjelmistolla voi luoda animaatiovideoita piirroshahmoilla. Erilainen ja hauska ohjelmisto ei kuitenkaan välttämättä sovi ammattimaisen esityksen luomiseen.

Internetissä toimivat SlideShare ja SlideSnack ovat vain valmiiden diojen tai tiedostojen jakamiseen tarkoitettuja sivustoja. Esimerkiksi SlideSnack-ohjelmisto toimii vain valmiilla tiedostoilla, joista voi tehdä diaesityksen. TripWow-sivusto on suunniteltu matkakuvien esittelyä varten. Sivustolta löytyy hienoja matka-aiheeseen sopivia pohjia, joten on ihan hyvä ohjelmisto sellaista tarkoitusta varten. Keynote-ohjelmisto kuuluu Apple-yhtiölle, joten sitä voi käyttää vain, jos omistaa Applen laitteen, esimerkiksi iPadin.

Suurin osa netissä toimivista esitysgrafiikkaohjelmistoista vaatii käyttäjältään rekisteröintiä, mikä tarkoittaa yleensä sähköpostiosoitteen antamista. Jotkin ohjelmistot pyytävät myös nimitietoja. Maksullisia Internetissä toimivia ohjelmistoja on olemassa useita. Osa näistä tarjoaa kokeilujakson ohjelmiston käytölle, joka on ilmainen. Esimerkiksi ClearSlide-esitysohjelmisto ilmaisen koeikäyttöajan ohjelmistolleen. Kokeilujakson tarkoituksena on antaa käyttäjällä mahdollisuus kokeilla ohjelmistoa ennen sen mahdollista ostamista.

5 Tekijänoikeus

Tekijänoikeus on tärkeä aihe esityksiä tehdessä. Ammattimaisissa esityksissä on otettava huomioon tekijänoikeuksiin liittyvät säännöt. Vaikka yleisö koostuisikin omasta koululuokasta ja opettajista, yltyvät nämä säännöt myös luokahuoneisiin. Esitysten teossa käytetään jo olemassa olevaa tietoa eri lähteistä, joten opettajien ja oppilaiden on hyvä tietää tekijänoikeuksien perusteet. Kun jokaisessa esityksessä noudatetaan hyvän tavan ja lain mukaisia tekijänoikeussääntöjä, helpottuu tekeminen myöhemmin, esimerkiksi työelämässä. Tarkastelun

kohteena ovat yleiset tekijänoikeudet sekä koulun esityksiin ja opetukseen liittyvät tekijänoikeudet.

Tekniikan kehittyessä teosten hyödyntäminen on lisääntynyt. Ennen teokset olivat vain konkreettisia kappaleita, mutta nykyään teokset löytyvät Internetistä, jossa ne ovat niin sanotusti aineettomassa muodossa. Tekijänoikeus ei ole kuitenkaan kadonnut mihinkään, vaan haasteet teosten käytössä ovat lisääntyneet. (Mansala 2009: 19.) Työelämässä, lähes jokaisella toimialalla, tekijänoikeuksien merkitys on kasvamassa nykyisen tietoverkkoympäristön laajenemisen takia (Sorvari 2010: 14). Tekijänoikeuksien noudattaminen on siis entistä tärkeämpää kaikkialla työelämässä.

Tekijänoikeudet juontavat juurensa painotekniikan kehittymiseen. Kirjallisten tuotosten monistaminen loi tarpeen säännöille, joilla kirjailijan oikeudet voitaisiin turvata. Jotta teosta voi käyttää, on sen oltava laillinen. Laillisen teoksen määrittelee tekijän suostumus sen olemassaoloon. Tekijä määrittää henkilönä, joka on luonut jotain itsenäistä ja omaperäistä. (Mansala 2009: 10, 16, 37.)

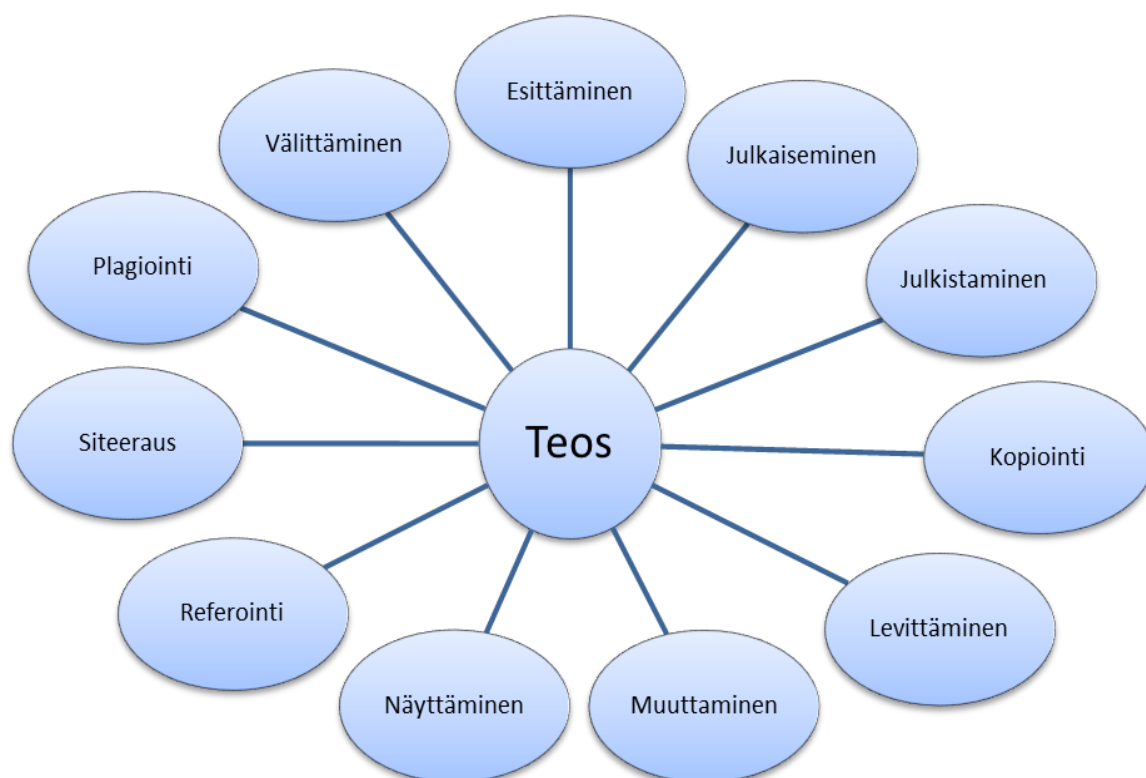
Tekijänoikeuslaki koostuu varsinaisista tekijänoikeuksista, rajoituksista ja lähioikeuksista. Varsinainen tekijänoikeus suojaa henkilökohtaisesti tehtyä teosta, johon tekijällä on vahva yksinoikeus. Tämä tarkoittaa sitä, että teosta ei saa käyttää millään tavoin ilman tekijän lupaa. Tekijänoikeuksien peruseriaatteissa on kuitenkin rajoituksia, jotka vaikuttavat tekijän yksinoikeuteen siten, että muiden käyttäjien on mahdollista käyttää teosta ilman erillistä lupaa. Näihin rajoituksiin liittyy eri käyttöoikeuksia ja lisenssejä, ja säännöt vaihtelevat riippuen teoslajista, esimerkiksi onko kyseessä elokuva vai valokuva. Lisenssi on teoksen määritelty käyttöluva, joka on usein tehty kirjallisella sopimuksella. Lähioikeudet, eli naapurioikeudet, kuuluvat yleensä taloudellisen panoksen antajalle. Tekijänoikeus ja lähioikeus ovat erillisiä, mutta toisiaan muistuttavia suojia. (Mansala 2009: 9, 11-13, 82.)

Tekijänoikeuslaki määrittelee mm. muiden kuin tekijän oikeuksia teoksen käyttämisessä. Tekijänoikeuksien rajoitukset antavat myös teoksen käyttäjälle oikeuden teokseen. Teoksia voidaan käyttää yksityisesti, mutta julkiseen käyttöön tarvitaan lupa. Tilaisuuden julkisuuteen vaikuttaa osallistumisen vapaus ja osallistujien määrä. Oppilaiden vähäinen määrä ei kuitenkaan tee luokahuoneesta yksityistä, vaan oppilaitokset ovat aina julkisia paikkoja. Yksityisen käytön piiriin kuuluvat käytännössä lähimmäiset; ystävät ja perhe. (Mansala 2009: 7, 35-38.)

Käytännön tilanteisiin suoria vastauksia ei ole. Tekijänoikeusasioissa sovelletaan tekijänoikeuslakia, mikä on usein työlästä ja tulkinnanvaraista. (Sorvari 2010: 10.) Tekijänoikeusneuvosto on taho, joka antaa lausuntoja lain soveltamisesta. Kuka tahansa voi pyytää lausuntoa koskien myös aivan yleisiä tekijänoikeudellisia asioita. Lausuntopyyntöt ovat vapaamuotoisia

ja maksuttomia ja neuvoston antamat lausunnot eivät ole sitovia. (Mansala 2009: 14-15.) Neuvoston lausunnot vuodesta 1996 eteenpäin löytyvät opetusministeriön verkkosivuilta (Sorvari 2010: 14).

Teos esitetään, kun yleisö on esitystapahtumassa läsnä. Teoksen julkaisu tarkoittaa sen levittämistä yleisölle tekijänoikeuden haltijan luvalla. Teoksen levittämiseen kuuluu sen myynti, vuokraus ja lainaus. Teoksen näyttäminen on sen konkreettinen näyttäminen ilman teknistä apuvälinettä. (Mansala 2009: Tekijänoikeuden sanasto.) Esimerkiksi Internetistä lainatun kuvan lisääminen ja tallentaminen omaan PowerPoint esitykseen on kuvan valmistamista, ja PowerPoint-esitystä pitäessä kuva esitetään julkisesti (Sorvari 2010: 46). Kuten Kuviosta nro 2 käy ilmi, teoksen käyttäminen ei ole yksiselitteistä, vaan vaihtoehtoja sille on useita.

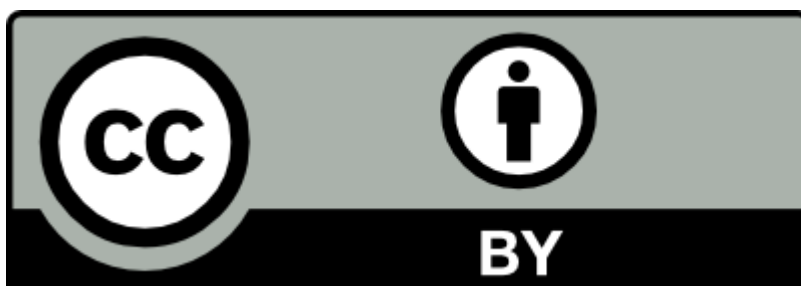

Kuvio 2: Teoksen monet käyttömahdollisuudet (Mansala 2009: 77-88)

5.1 Creative Commons -lisenssi

Creative Commons (CC) -lisenssi on käyttöluva teoksen hyödyntämiseen. Alun perin CC-lisenssi suunniteltiin käytettäväksi digitaalisen materiaalin yhteydessä, mutta nykyään sitä voidaan käyttää periaatteessa missä teoksessa vain. CC-lisenssi on tekijän antama käyttöluva omalle teokselleen. Teosta, joka on CC-lisenssoitu, voi siis hyödyntää ilman erillistä lupaa tekijältä. CC-lisenssi on erittäin suosittu johtuen sen helppokäyttöisyydestä. CC-lisenssejä on eri-

laisen rajoitusehdoin, mutta jokainen lisenssi sisältää ehdon, että teosta hyödynnettäessä alkuperäisen tekijän nimi on mainittava. (Operight 2013.)

Kuva 4: "Nimi mainittava" (BY) - lisenssi (Creative Commons New Zealand)

5.2 Kuvien käyttöoikeudet diaesityksissä

Mieleepainuvimmat PowerPoint-esitykset ovat yleensä visuaalisesti rikkaita ja niissä on käytetty vaikuttavia valokuvia. Yksityisillä henkilöillä on harvemmin mahdollisuus käyttää hyväkseen omia kuvapankkeja, joten vapaasti käytettäviä kuvia on etsittävä Internetistä. (Chillibreeze 2013.) Internetistä löytyy sekä maksullisia että ilmaisia kuvia tarjoavia sivustoja. Ilmaiskuvapankkien käyttöehtoihin kannattaa tutustua huolella ja tarkistaa ehdot säännöllisesti muutosten varalta. Käyttöoikeuksissa on erilaisia rajoituksia, joita pitää ja kannattaa noudattaa, jotta ongelmatilanteilta voitaisiin välttyä. (Lammi 2009: 153.)

Internetistä löytyneen kuvan kopioiminen diaesitykseen on uuden teoskappaleen tekoa. Jos kuvan käytölle ei ole lupaa, ei tätä diaesitystä saa käyttää kuin vain yksityisesti. Jotta kuvan sisältämää diaesitystä saisi käyttää julkisesti, kuvalla on oltava avoin lisenssi, tekijältä on pyydettävä erikseen lupa tai kuvaa on käytettävä esityksessä kuvasitaattina. (Toikkanen 2011b.) Kuvasitaatti oikeuttaa käyttämään mitä tahansa kuvaa esityksessä, kunhan esitys on tieteellinen ja kuva liittyy esityksen tekstiin. Kuvia ei siis voi ottaa vain koristeeksi, vaan kuvien aihetta on käsiteltävä esityksessä keskeisesti. (Toikkanen 2011a.)

Flickr on yksi suosituimmista valokuvien jakamis-sivustoista Internetissä. Vaikka sivuston kuvien lataajia on miljoonia, antaa CC-lisenssi mahdollisuuden käyttää osaa kuvista tiettyjen sääntöjen nimissä. (Chillibreeze 2013.) Flickr-sivuston hakukoneen voi rajata etsimään vain CC-lisensioituja kuvia, joiden kohdalta löytyy tarkemmin tietoa siitä miten ja millä ehdoilla kuvaa saa käyttää. Creative Commonsilla on myös oma hakupalvelu, jonka avulla voi hakea CC-lisensioituja kuvia eri lähdesivustoista.

Wikimedia Commons-sivustolta löytyy kaikki Wikipediassa olevat kuvat. Wikimedia Commons kertoo jokaisen sivustonsa kuvien käyttöoikeudet ja suurin osa kuvista on Public Domainissa. (Bruff 2013.) Termi Public Domain tarkoittaa teoksia, jotka on asetettu vapaasti yleisön käy-

tössä oleviksi (Kröger 2010). PowerPointin käyttäjillä on oikeus ohjelmasta löytyvään Clip Art - kuvapankkiin, joka sisältää leikekuvia ja valokuvia (Lammi 2009: 149).

6 Esiintyminen kauneudenhoitoalalla

6.1 Visuaalisuus kauneudenhoitoalan esityksissä

Visuaalisuus viestinnän apuna on nykyään oleellista, sillä pelkkä teksti ei riitä kansainvälisessä viestinnässä. Hektinen ja nopeasti muuttuvaa viestinnän maailma tarvitsee visuaalisuutta, koska se on ymmärrettävämpää ja ajallisesti tehokkaampaa kuin pelkkä sanallisuus. Ihmisiä kannustetaan visualisointiin, mutta ei opeteta visuaaliseen ajatteluun. Uudenlaisen viestinnän maailmassa voidaan oppia toimimaan paremmin ymmärtämällä ihmisen yksinkertaisia informaation käsittelytoimintoja. (Luukkonen 2010: 9, 14-16.)

Visuaalinen tarkoittaa sananmukaisesti jotain näköaistiin perustuvaa, ja jopa 75 % kaikesta viestinnästä kulkee ihmisen tietoisuuteen näköaistin kautta (Nieminen 2003: 8, 13). Näkeminen on sähkökemiallinen prosessi, jossa silmien verkkokalvoille syöksyvät fotonit kulkevat hermoroja pitkin aivoihin. Vasta aivoissa ne muuttuvat kuvaksi, jonka jokainen tulkitsee eri tavoin. Aivot pilkkovat visuaalisen informaation *missä-* ja *mitä-* tiedoiksi ja vasta sen jälkeen tieto muuttuu yksityiskohtaisemmaksi. Käytännössä aivot hahmottavat ensin missä ollaan ja sitten mitä on. Jos esityksessä käytetään tapoja jotka hyppäävät näiden kahden vaiheen ohi, informaation hahmottuminen vaikeutuu. (Luukkonen 2010: 17-19.) Esimerkiksi jos esityksessä kerrotaan heti miten ja miksi jokin asia tapahtuu, selventämättä ensin mikä asia edes on kyseessä, yleisö voi mennä sekaisin.

Visuaalinen ajatteluprosessi koostuu neljästä eri vaiheesta, jotka ovat: näkeminen, katsominen, kuvittelu ja näyttäminen. Nämä vaiheet tapahtuvat aivoissa yleensä kyseisessä järjestyksessä, mutta koska ajattelu on monimutkainen tapahtuma, ne ovat myös suhteessa toisiinsa ja voivat limittyä. Näkeminen on aktiivista valintaa, jonka avulla ihminen luokittelee näkemänsä tärkeyttä. Katsominen on puolipassiivista toimintaa jossa tietotulvasta yritetään nopeasti saada selvää mitä tapahtuu. Kuvittelu on tulkintaa ja se täydentää näkökuvaa. Kuvittelun avulla voidaan oivaltaa uusia asioita tai analysoida vanhoja merkityksiä. Näyttäminen on näköhavaintojen ja kuvittelun visuaalista uudelleenkuvaamista. Näyttämisessä on kyse asian selväksi tekemistä muille. (Luukkonen 2010: 89-94.)

Visualisointi on jonkin asian esittämistä havainnollisin kuvin (Nieminen 2003: 13). Se auttaa herättämään huomiota, helpottaa muistamista ja syventää ymmärtämistä (Luukkonen 2010: 147). Visualisointi kuuluu esityksen havainnollistamisen keinoihin (Ks. kappale 3.3.1 Havainnollistaminen)

Kauneudenhoitoala on yksi niistä aloista, joissa visuaalisuuden merkitys korostuu. Visuaalisia keinoja käytetään mielikuvien vahvistamisessa, sillä sanallinen kuvaus ei yksinään riitä kertomaan esteettisyydestä. (Hietanen 2014.) Yrityksen visuaalinen identiteetti koostuu kaiken viestinnän ulkoisesta ilmeestä, graafisesta suunnittelusta toimitilojen toimivuuteen. Visuaalisuus on läsnä lähes kaikessa yrityksen toiminnassa. Hyvä visuaalinen markkinointi toimii yrityksen kilpailuetuna. (Nieminen 2003: 3, 86.) Koska alalla visuaalisuuden tärkeys korostuu, myös alan esityksien pitäisi olla visuaalisesti vaikuttavia.

Hietasen (2014) mukaan myös ”Kauneudenhoitoalalla toimivien ihmisten odotetaan olevan ”esikuvia” kauneusasioissa. Tällöin olemukseen ja esiintymiseen kiinnitetään erityistä huomiota.”. Edustettavuus on näin ollen keskeistä kauneudenhoitoalan esityksissä. Sekä esiintyjän että materiaalien tulisi näyttää hyvältä.

6.2 Estenomikoulutuksen esitykset

Kauneudenhoitoalan koulutusohjelmassa (Laurea AMK) monen opintojakson tehtäviin kuuluu esityksen pitäminen. Tulevien estenomiopiskelijoiden työtehtäviin liittyy usein esiintyminen, joten opiskelijoiden esiintymisvalmiuksia halutaan tukea ja parantaa antamalla heille harjoitusta esiintymisestä (Hietanen 2014).

Hietanen (2014) on yleisellä tasolla tyytyväinen estenomiopiskelijoiden esitystapoihin, mutta toivoo huomaavansa kehitystä ajan ja opintojen kuluessa. Hietasen (2014) mielestään opettajat eivät näytä oppilaille hyvää esimerkkiä esitystavoissaan, koska luennot eroavat paljon varsinaisista esityksistä. Esimerkiksi luentodiojen tekstin määrä on suurempi kuin mitä esityksessä pitäisi olla. Opettajien luentomuotoiset esitystavat saattavat siis osaltaan haitata estenomiopiskelijoiden esitystapojen kehittymistä. (Hietanen 2014.)

Joissakin opintojakson tehtävänannoissa on sanottu suoraan, että opintojakson suorittamiseksi on tehtävä PowerPoint-esitys. Hietasen (2014) mukaan opettajan vaatima esitys voi hyvin olla jokin muukin kuin nimenomaan PowerPoint-muotoinen esitys. PowerPoint-esityksen pyytämisestä on tullut vain tapa, kun opiskelijoiden halutaan tekevän jonkinlainen esitys. (Hietanen 2014.)

Hietanen (2014) pitää PowerPointia keskeisenä työvälineenä opettajien luennoissa, mutta muutkin esitysgraafiikkaohjelmistot kiinnostavat. Hietanen (2014) kuitenkin kokee, että suuren aineistomäärän siirtäminen uudelle ohjelmistolle on aikaa vievää. Myös uuden ohjelmiston käytön opettelu voi olla hankalaa, joten jo tutun ohjelmiston käyttö on helpompi valinta, sekä opettajille että oppilaille.

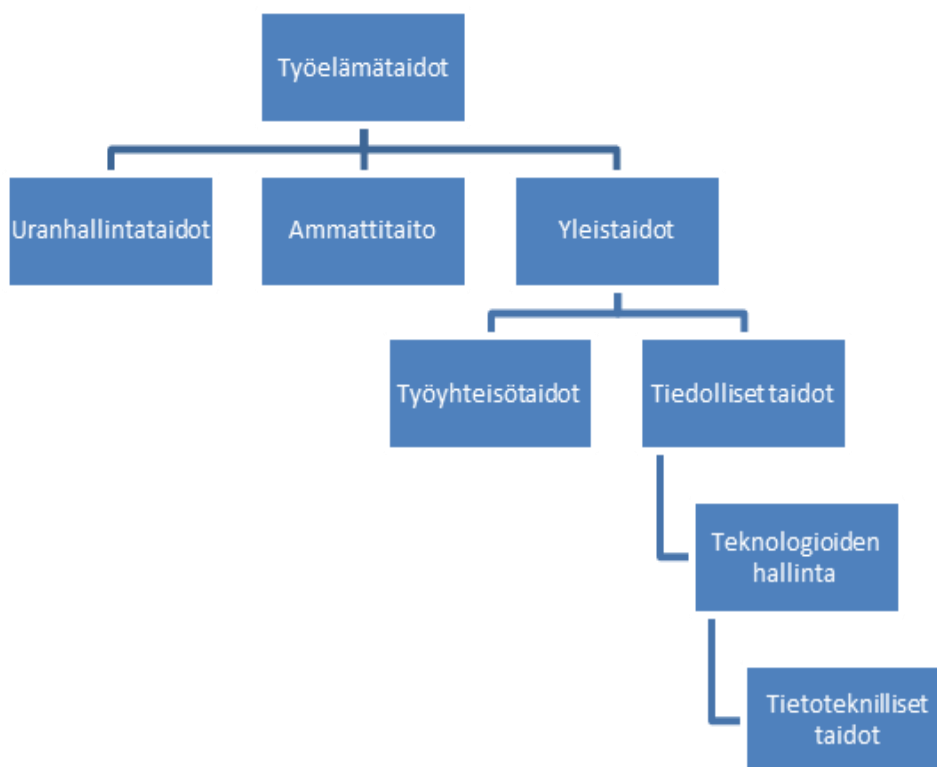
Koska opettajat näyttävät oppilailleen esimerkkiä esityksillään, tarvitsee myös opettajien tuoda uusia esitystapoja opetukseensa. Yksi keino esimerkilliseen esitykseen on luoda kaksi erillistä esitystä, toinen luentoa varten, toinen oppilaille jaettavaksi (Ks. kappale 4.1.2 Diaesityksen teko käytännössä). Yleensä opettajien jo olemassa oleva diaesitys sisältää paljon tekstiä, joten tämä olisi se versio, joka jaettaisiin oppilaille. Vanhan diaesityksen muokkaaminen kuvallisemmaksi luentoja varten lisää luennon mielenkiintoisuutta ja sitä kautta opiskelijoiden keskittymiskykyä. Uusia esitystapoja/-ohjelmistoja kannattaa rohkeasti kokeilla varsinkin silloin, kun luennon aihe on opettajalla erittäin hyvin hallussa ja silloin, kun aihe on helppo opiskelijan lukea myös itsenäisesti. Jos nimittäin uudenlainen opetustapa ei jostain syystä toimikaan, niin tilanne on helpompi korjata.

6.3 Työelämän esitykset

Esiintymisen halusta riippumatta useimmilla aloilla joutuu esiintymään yleisölle. Alansa asiantuntijan on näytettävä osaamisensa vakuuttavasti esityksen muodossa. Esiintymistaidot eivät ole synnynnäisiä, vaan niiden hallintaa voi oppia. Yleisö saattaa arvioida koko yrityksen osaamista perustuen mielikuvaan yhdestä henkilöstä, esityksen pitäjästä. (Koskimies 2002: 5-9.)

Vuorovaikutustaidot ja esiintyminen kuuluvat nykypäivän työelämään. Alasta riippumatta vakuuttavasti puhuminen on aina eduksi. Työelämän esitystä ohjaavat yrityksen arvot sekä oma roolisi kyseisessä esityksessä. (Kallio 2006: 7, 25-28.) Myös työhaastattelussa otetaan usein huomioon esiintymistaidot. Hyvän työntekijän ammattitaidon lisäksi kuuluu itsevarmuus, ilmaisutaito ja ideointi. Näitä taitoja tarvitaan yhä suosituimmassa tiimityöskentelyssä. Esiintymistaitojen puute vaikuttaa suoraan uralla etenemiseen. (Stuart 2000: 7.)

Työelämätaitojen omaaminen vaikuttaa menestymiseen työelämässä. Työelämätaitoihin sisältyvät uranhallintataidot, ammattitaito ja yleistaidot. Uranhallintataitoihin kuuluu oman uran suunnittelua ja ohjausta. Ammattitaidot liittyvät aina kyseessä olevaan työhön. Työelämässä tarvitaan myös yleisiä valmiuksia, jotka voidaan jakaa työyhteisötaitoihin ja tiedollisiin taitoihin. Työyhteisötaitoja ovat esimies- ja alaistaidot. Tiedollisiin taitoihin kuuluvat mm. yleisivistys, oppimiskyky, kielitaito, sekä tiedonkäsittely ja teknologioiden hallinta. (Aarnikoivu 2010: 40, 69-70.) Teknologioiden hallintaan voidaan lukea erilaisten esitysohjelmistojen käyttötaito.

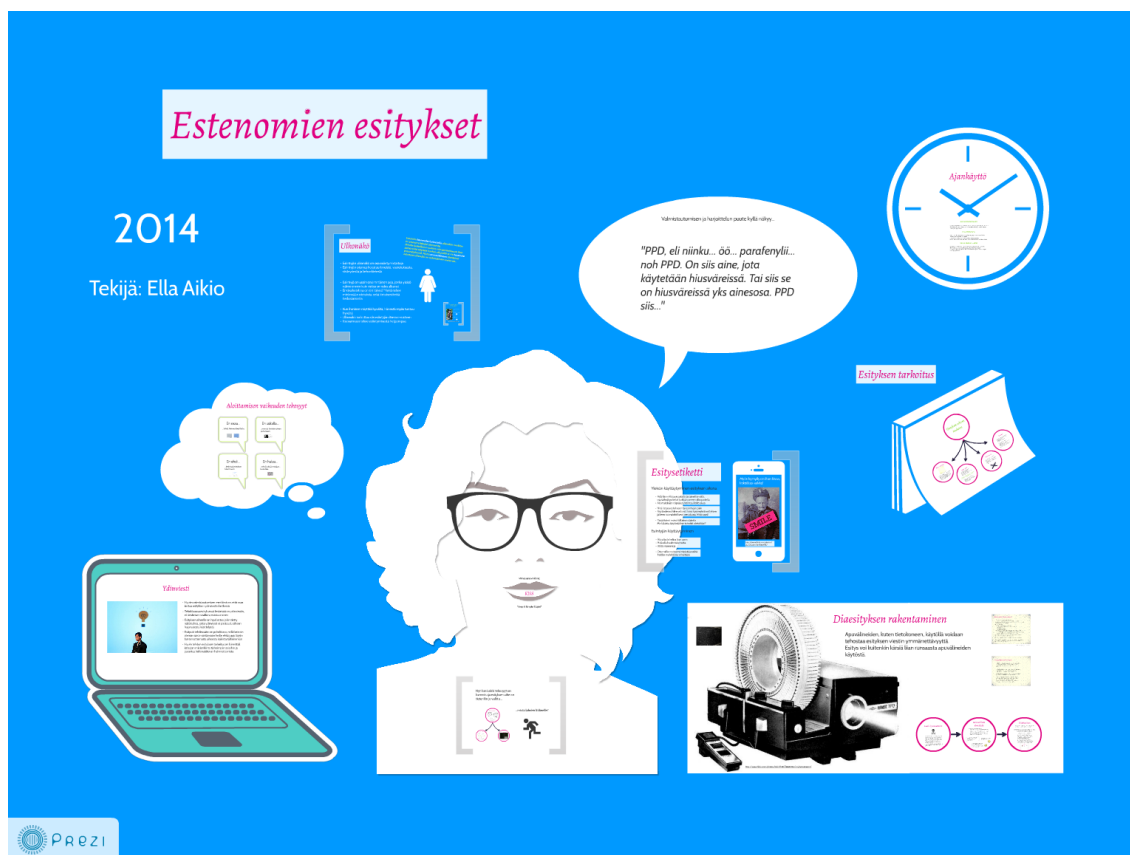

Kuvio 3: Tietoteknilliset taidot osana työelämätaitoja (Aarnikoivu 2010: 40, 69-70)

Puhetilanteita voidaan luokitella esimerkiksi tavoitteiden tai julkisuusasteen mukaan. Ohjelmapuheilla pyritään vaikuttamaan ja ne vaativat perusteluja. Markkinoiva, eli myyntipuhe, luokitellaan ohjelmapuheisiin. Myyntipuheen tavoitteena on ostopäätöksen aikaan saaminen. Myyntipuhetta pitäessä puhujan on tunnettava sekä yrityksensä että myytävä tuotensa hyvin. Kouluttaminen on monitavoitteista puhumista ja vuorovaikutusta. Kouluttaminen on opetusta ja siihen vaikuttavat niin opetettavan asian luonne, kuin koulutuksen käytännölliset piirteet, kuten aika. (Kallio 2006: 109-138.) Kauneudenhoitoalalla puheet ja muut esiintymiset ovat yleensä joko markkinoivia tai kouluttavia. Esityksen pito on puhetilanne, jonka tavoitteellisuus määräytyy puheen tavoitteiden mukaan.

Esitysgraafiikoiden käyttö on kasvanut tiedon jakamisen ohella. Työelämässä merkittävän tiedon löytäminen ja oppiminen on ratkaisevaa menestymisen kannalta. (Lammi 2009: saatesanat.)

7 Opinnäytetyön digitaalinen aineisto

Kuva 5: Prezi-esitys "Estenomien esitykset"

Osana opinnäytetyötä on Prezi-esitys, aiheena ”Estenomien esitykset”. Prezi-esitys on tehty opetuskäyttöön estenomikoulutuksen opettajille. Se sisältää opinnäytetyön pääpiirteet sekä lisäksi muita neuvoja esityksen tekoon ja pitoon. Digitaalisen aineiston teossa päätavoitteena oli aiheesta opettaminen ja sivutavoitteina oli tehdä aiheesta helposti lähestyttävä huumorin avulla, ja että esitys toimisi esimerkkinä hyvästä esityksestä. Esityksen pystyy katsomaan ilman sisäänkirjautumista, joten oppilaat tai kuka tahansa voi tutustua esitykseen myös itse milloin vain. Esitys löytyy kirjoittamalla hakusanoiksi esimerkiksi Googlessa: ”Prezi estenomien esitykset”.

8 Pohdinta

Opinnäytetyön tavoitteena oli tehdä selvitystyö esitysgraafiikkaohjelmistoista ja pohtia visuaalisuutta kauneudenhoitoalalla. Esitysgraafiikkaohjelmistojen käyttö on suuri osa nykypäivän esitystä, joten teoriapohjaksi työlle muodostui erilaiset esityksen pitoon liittyvät aiheet. Lähdetieto esityksistä oli vedettävä olennaisiin asioihin työn tarkoituksen kannalta. Diaesityksistä löytyi kiitettävästi Internet-materiaalia, mutta ei kirjallisuutta. Lähdetietoutta kauneuden-

hoitoalalta aiheeseen liittyen ei juurikaan ole, joten alan ja aiheen linkittäminen vaati poh-
timista.

Kaikista Internetistä löytyvistä ilmaisista esitysgrafiikkaohjelmistoista vain Prezi oli ainoa, joka ylsi PowerPointin tasolle ja toi jotain uutta diaesitykseen. Tämäkään ohjelmisto ei kuitenkaan eroa PowerPointista niin paljon, että esitykset paranisivat vain pelkästä esitysohjelmiston vaihdosta. Myös PowerPointin käytön harjoittelulla on mahdollisuus tuoda omiin esityksiin uusia ulottuvuuksia. Paras ratkaisu esitysten parantumiseen ei siis ole uusi ohjelmisto, vaan käytettävissä olevan ohjelmiston luova käyttö. Esitys voi olla loistava myös ilman tietoteknillistä osuutta. Esityksen sisällön loogisuus vaatii tekijältään työtä ja on tärkeämpää kuin visuaalinen hienous. Visuaalisuus on tietenkin aina eduksi, mutta sitä voi harjoittaa myös ilman esitysgrafiikkaohjelmistoa.

Esityksen tekoon liittyen nousi kysymys tekijänoikeuksista, varsinkin kuvien käytön kohdalla. Koska visuaalisuuden merkitys esityksissä korostui vahvasti, oli tärkeää selvittää mitä kuvia esimerkiksi diaesityksissä saa vapaasti käyttää. Kuvien käyttöön liittyy yllättävän monia sääntöjä, joita on noudatettava, jottei riko tekijänoikeuslakia. Tämän takia tekijänoikeusosiosta tuli opinnäytetyöhön suurempi osa kuin mitä alkuperäisesti oli suunniteltu.

Opinnäytetyön tekeminen oli hyvin itsenäinen prosessi, koska työn muoto oli selvitystyö kauneudenhoitoalan koulutusohjelmalle. Selvitystyö vaati taustatyötä ja aiheeseen tutustumista, jonka jälkeen työn teoriaa pystyi ohjaamaan työelämätahon toivomaan suuntaan. Koulutusohjelman opettajien antama ohjeistus oli suhteellisen selkeä, eikä ongelmia yhteistyössä ollut. Itsenäinen työskentely antoi vapaat kädet työn soveltamiseen, mutta vaati paljon ajankäytön hallinnan taitoja ja motivoituneisuutta.

Opinnäytetyön digitaalinen aineisto, eli Prezi-esitys ”Estenomien esitykset”, vei paljon työskentelyaikaa, sillä tuntemattoman ohjelmiston käyttö täytyi opetella alusta asti. Esityksen sisältöä pystyi alkamaan työstää vasta ohjelmiston käytön harjoittelun jälkeen. Digitaalisen aineiston lähtökohtana oli tehdä viihdyttävä mutta opettavainen teos esiintymisestä. Prezi-esitys on tehty käyttäen hyödyksi henkilökohtaisia kokemuksia esityksistä.

Kauneudenhoitoalan asiakaspalvelu ja myynti ovat myös tietynlaista esiintymistä, johon pätevät samat ”säännöt” kuin esitysten pitämiseen. Esimerkiksi tärkeintä on kertoa asioista selkeästi ja tuoda esille ydinajatus. Esiintymisen harjoittelu parantaa esiintyjän sosiaalisia taitoja ja näin ollen vaikuttaa positiivisesti myös muihin työelämän tilanteisiin.

Lähteet

- Aarnikoivu, H. 2010. Työelämätaidot – menesty ja voi hyvin. Helsinki: WSOY.
- Hattersley, M. 2004. The key to making better presentations. Teoksessa Presentations that persuade and motivate. Boston: Harvard Business School Publishing.
- Heath, P. 2008. Power to your point. Tampere: Amk Publishing.
- Hietanen, A. 2014. Lehtori, Laurea Ammattikorkeakoulu. Sähköpostihaastattelu. 6.2.2014.
- Hyppönen, A. 2013. PowerPoint 2013-pikaopas. Jyväskylä: Docendo.
- Jääskeläinen, J. & Kortesoja, K. 2013. Nörtin esiintymisopas. Helsinki: Talentum.
- Kallio, H. 2006. Point – Tehoa ja taitoa työelämän esiintymistilanteisiin. 4. painos. Helsinki: Infor.
- Koskimies, R. 2002. Asiantuntijan esiintymistaito. Helsinki: Finn Lectura.
- Lammi, O. 2009. Vaikuta visuaalisesti! – Laadi selkeä esitys. Jyväskylä: WSOY.
- Lundberg, T. 2003. Puhu, vaikuta, menesty! Lahti: Positiivarit.
- Luukkonen, J. 2010. Katso. Näe. Kuvittele. – Visuaalisia avaimia bisnesluovuuteen. Helsinki: Infor.
- Maister, D., Green, C. & Galford, R. 2000. Luottamuksen arvoinen. Suomentanut Mauri Laukkanen. Helsinki: Talentum.
- Mansala, M. 2009. Tekijänoikeus opetuksessa. Helsinki: Edita.
- Nieminen, M. 2009. Esiinny eduksesi. Helsinki: WSOY.
- Nieminen, T. 2003. Visuaalinen markkinointi. Helsinki: WSOY.
- Nilsen, R. 2011. Paremmaksi puhujaksi. Suomentanut Lotta Lipsanen. Hämeenlinna: Karisto.
- Presentations that persuade and motivate. 2004. Boston: Harvard Business School Publishing.
- Reynolds, G. 2009. Esityksen suunnittelu – Zen ja pelkistämisen taito. Suomentanut Eero Sarkkinen. Porvoo: WSOY.
- Reynolds, G. 2011. The naked presenter. Berkeley: New Riders.
- Sorvari, K. 2010. Opetustoimen tekijänoikeudet. Helsinki: WSOY.
- Stuart, C. 2000. Viesti tehokkaasti esiinny vakuuttavasti. Suomentanut Tytti Träff. Helsinki: WSOY.
- Swallow, D. & Khan-Panni, P. 2004. Make more sales with better presentations. Helsinki: Yrittäjäkirjat.

Verkkolähteet:

- Bruff, D. 2013. Finding Non-Copyrighted Images for Presentations. Viitattu 15.3.2014.
<http://cft.vanderbilt.edu/2013/01/finding-non-copyrighted-images-for-presentations/>
- Chillibreeze. 2013. How to Find Free Images for Your PowerPoint Presentations with Flickr Creative Commons License. Viitattu 10.3.2014.
<http://www.24point0.com/powerpoint-presentation-tips/flickr-free-images-for-ppt-presentations/>
- Coleridge, S. Confident presentation skills tips for confident presenting. Viitattu 6.3.2014.
<http://www.timetomarket.co.uk/confident-presentation-skills.php>
- Flower, C. 2004. Esipuhe. Teoksessa McCarthy, H. The Self-Esteem Society. Viitattu 6.3.2014.
<http://www.demos.co.uk/files/TheSelfEsteemSociety.pdf?1240939425>
- Kapterev, A. 2011. Presentation secrets. E-kirja. Hoboken: Wiley. Viitattu 10.10.2013.
<http://site.ebrary.com.nelli.laurea.fi/lib/laurea/docDetail.action?docID=10494529&p00=presentation%20secrets>
- Karasz, P. 2012. Hungarian Start-Ups Defy Economic Climate. Viitattu 4.1.2014.
http://www.nytimes.com/2012/05/23/business/global/hungarian-start-ups-defy-economic-climate.html?_r=1&
- Kröger, T. 2010. Netistä löytyvien kuvien käyttö opetuksessa. Viitattu 16.3.2014.
http://www.konstit.fi/kuvankasittely/kuvakirjastojen_kuvien_kaytto.pdf
- Kunttu, K. & Huttunen, T. 2009. Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimus 2008. Viitattu 12.11.2013.
http://www.yths.fi/filebank/582-Tutkimus_2008_verkkoon.pdf
- Looking your best for work. Hygiene, Skin and Nail Care. Viitattu 6.3.2014.
<http://urbanext.illinois.edu/dress/04pers-groom-01groom.cfm>
- Merriam-Webster. Presentation. Viitattu 13.11.2013.
<http://www.merriam-webster.com/dictionary/presentation>
- Operight. 2012. Mikä on Creative Commons -lisenssi? Viitattu 16.3.2014.
<http://operight.fi/node/761>
- Parks, B. 2012. Death to PowerPoint! Viitattu 4.1.2014.
<http://www.businessweek.com/articles/2012-08-30/death-to-powerpoint>
- Perron, B. & Stearns, A. 2010. A Review of a Presentation-Technology: Prezi. Viitattu 19.10.2013.
<http://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/handle/2027.42/78306/Prezi.pdf?sequence=1>
- Skills You Need. Personal Appearance. Viitattu 6.3.2014.
<http://www.skillsyouneed.com/ps/personal-appearance.html>
- Sorri, T. 2013. PowerPointin puolustuspuheenvuoro. Viitattu 5.11.2013.
<http://www.havain.fi/powerpointin-puolustuspuheenvuoro/>
- The facts about. Confidence in cosmetics. Viitattu 6.3.2014.
<http://www.thefactsabout.co.uk/content.aspx?pageid=128>

Toikkanen, T. 2011a. Kuvasitaattiin vedoten voi opetusmateriaaliin ottaa verkosta kuvia. Viitattu 1.11.2013.

<http://www.opettajantekijanoikeus.fi/2011/11/kuvasitaattiin-vedoten-voi-opetusmateriaaliin-ottaa-verkosta-kuvia/>

Toikkanen, T. 2011b. Verkossa olevien kuvien käyttö. Viitattu 15.3.2014.

<http://www.opettajantekijanoikeus.fi/2011/01/voinko-kayttaa-verkosta-loytamiani-valokuvia-diaesityksieni-kuvituksessa/>

Muut työssä käytetyt lähteet:

<http://goanimate.com/>

<http://prezi.com/>

<http://tripwow.tripadvisor.com/>

<http://www.empressr.com/>

<http://www.powtoon.com/>

<http://www.slideshare.net/>

<http://www.slidesnack.com/>

<http://www.zoho.com/docs/>

<https://creativecommons.org/>

<https://itunes.apple.com/fi/app/keynote/id361285480?l=fi&mt=8>

<https://www.clearslide.com/>

<https://www.flickr.com/>

Kuvat

Kuva 1: Tekstipainotteinen dia	17
Kuva 2: Havainnollistava dia (Davidson 2000)	17
Kuva 3: Prezi-alustalla eteneminen	20
Kuva 4: "Nimi mainittava" (BY) - lisenssi (Creative Commons New Zealand).....	25
Kuva 5: Prezi-esitys "Estenomien esitykset"	30

Kuvalähteet

Kuva 2: Davidson, J. 2000. Etech05: Audience. Viitattu 15.3.2014
<http://www.flickr.com/photos/oreilly/6648470/>

Kuva 4: Creative Commons New Zealand. Attribution. Viitattu 15.3.2014
<http://creativecommons.org/nz/licences/licences-explained/>

Kuviot

Kuvio 1: Esitysgrafiikan synonyymejä	13
Kuvio 2: Teoksen monet käyttömahdollisuudet (Mansala 2009: 77-88)	24
Kuvio 3: Tietotekniset taidot osana työelämätaitoja (Aarnikoivu 2010: 40, 69-70)	29

Kuviolähteet

Kuvio 2: Mansala, M. 2009. Tekijänoikeus opetuksessa. Helsinki: Edita.

Kuvio 3: Aarnikoivu, H. 2010. Työelämätaidot – menesty ja voi hyvin. Helsinki: WSOY.

Taulukot

Taulukko 1: PowerPointin ja Prezin vertailua	21
--	----